

Doskonalenie
Kadr
Gospodarki

Chiny

Chiny

Chiny

Przewodnik rynkowy
dla przedsiębiorców

Chiny

Chiny

Chiny

Chiny

POLSKA AGENCJA ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
POLISH AGENCY FOR ENTERPRISE DEVELOPMENT

KRAJOWA IZBA GOSPODARZA
CENTRUM PROMOCJI

PRZEDMOWA

Chiny przeżywają prawdziwy skok cywilizacyjny. To formalnie socjalistyczne państwo ludowo-demokratycznej dyktatury jest w tej chwili obiektem podziwu całego świata. Nie ma takiego drugiego kraju, któryby we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego osiągnął tak imponujące rezultaty.

Rynek chiński jest bardzo atrakcyjny ze względu na ogromną, wręcz nieprzeliczalną liczbę potencjalnych odbiorców, szybkie tempo wzrostu gospodarczego (wynoszące 9% rocznie) oraz na coraz większą (szacowaną na kilkaset milionów) grupę osób zaможnych. W Polsce uwagę partnerów chińskich zwracają dogodne warunki prowadzenia działalności gospodarczej i członkostwo w Unii Europejskiej oraz dostęp Polski do morza.

Rynek chiński jest bardzo trudny. Po pierwsze odległy, po wtóre są na nim już obecne najpoważniejsze firmy z całego świata. Wprowadzenie towarów na rynek chiński wymaga dużego zaangażowania środków finansowych oraz czasu. Potencjalny eksporter ma do czynienia z całkowicie różną od europejskiej kulturą, gustami i przyzwyczajeniami. Dochodzi również bariera językowa. Tym niemniej warto podjąć starania o intensyfikację eksportu, również dlatego, że Polska ma blisko 5 miliardów dolarów deficytu w handlu z Chinami.

Redaktorzy niniejszego opracowania mają nadzieję, że pomoże ono, wraz z cyklem szkoleń, lepiej poznać ten rynek i ułatwi podjęcie decyzji o nawiązaniu współpracy z Chinami.

Redakcja „Przewodnika”, który służy jako nieodpłatna pomoc szkoleniowa w cyklu zajęć w ramach projektu PARP „Wsparcie rozwoju polskiego eksportu”, serdecznie dziękuje za udostępnienie materiałów i danych statystycznych Ambasadzie Polski w Pekinie, kierownictwu i pracownikom Departamentu Międzynarodowych Stosunków Dwustronnych Ministerstwa Gospodarki oraz Instytutowi Koniunktur i Cen Ministerstwa Gospodarki.

(red.)

Spis treści:

	Przedmowa	4
1	Informacje ogólne o kraju	5
1.1	Podstawowe informacje	5
1.2	Ludność, religia i język	7
1.3	Klimat, warunki geograficzne oraz bogactwa naturalne	7
1.4	Polityka	8
2	Gospodarka	10
2.1	Informacje ogólne o gospodarce Chin	10
2.2	Charakterystyka głównych sektorów gospodarki	12
2.3	Główne problemy gospodarki chińskiej	16
3	Przekształcenia strukturalne i system własności	17
3.1	Reformy w Chinach	17
3.2	Zasady dzierżawy i użytkowania ziemi	17
3.3	Prawa własności intelektualnej	18
4	System finansowy	20
4.1	System bankowy	20
4.2	Instytucje bankowe z kapitałem zagranicznym	20
4.3	Giełda papierów wartościowych	21
4.4	Ubezpieczenia	21
4.5	Działalność banków w Specjalnych Strefach Ekonomicznych	22
4.6	Przepisy walutowe w Specjalnych Strefach Ekonomicznych	23
4.7	Wynagrodzenie w Specjalnych Strefach Ekonomicznych	24
4.8	Kontrola operacji walutowych	25
5	System podatkowy	25
5.1	Podatki od dochodów osobistych	26
5.2	Podatki obrotowe	27
5.3	Podatki od dochodów przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym	29
5.4	Składki i ulgi podatkowe	30
5.5	Podatek od dywidendy	32
6	Zakładanie działalności gospodarczej w Chinach	33
6.1	Uruchomienie przedstawicielstwa	33
6.2	Spółka joint venture	34
6.3	Przedsięwzięcia joint venture	36
6.4	Przedsiębiorstwo zagraniczne	38
6.5	Spółki akcyjne	39
6.6	Holding	39

6.7	Przedsiębiorstwa z sektora usług finansowych	40
7	Handel zagraniczny Chin	41
7.1	Rezerwy walutowe	41
7.2	Główne towary eksportowe Chin	41
7.3	Główne towary importowe Chin	41
7.4	Specjalne Strefy Ekonomiczne	42
7.5	Strefy Rozwoju Technologiczno- Gospodarczego	42
7.6	Strefy wolnocłowe	43
7.7	Regulacje dotyczące importu i eksportu	43
7.8	Przepisy celne	43
8	Dotychczasowa współpraca gospodarcza Chin i Polski	43
8.1	Główne dokumenty regulujące stosunki między Polską a Chinami	43
8.2	Współpraca gospodarcza	44
8.3	Eksport- informacje ogólne	45
8.4	Obroty handlowe z Chinami w latach 2000- 2005	45
8.5	Perspektywy rozwoju współpracy	47
8.6	Inwestycje chińskie w Polsce i polskie w Chinach	47
8.7	Branże i towary o największych możliwościach eksportowych	48
8.8	Targi w Chinach refundowane przez Ministerstwo Gospodarki	61
9	Warunki podróży i zamieszkania w Chinach	62
9.1	Wiza, przepisy wjazdowe	62
9.2	Przepisy celne	63
9.3	Przepisy prawne	63
9.4	Zdrowie	64
9.5	Informacje dla kierowców	65
9.6	Bezpieczeństwo w kraju	65
9.7	Religia, obyczaje	66
9.8	Przydatne informacje	66
10	Zwyczaje w biznesie	70
11	Źródła	72

I. Informacje ogólne o kraju

I.1 Podstawowe informacje

Chińska Republika Ludowa leży w środkowej i północnej części kontynentu azjatyckiego i zajmuje obszar 9 571 960 km² (bez Tajwanu). Chiny graniczą z Rosją, Mongolią, Koreą Północną, Wietnamem, Laosem, Mjanmą, Indiami, Bhutanem, Nepalem, Afganistanem, Tadżykistanem, Kirgizją i Kazachstanem. Lądowe granice Chin mają długość 24 tys. km. Dostęp do mórz Chiny mają tylko we wschodniej części. Graniczą z: Morzem Żółtym, Morzem Wschodnio-Chińskim i Morzem Południowo-Chińskim. Długość morskich granic wynosi 12 tys. km.

Chiny kontynentalne obejmują historyczne Chiny (bez Tajwanu) oraz Tybet i inne ziemie w Azji Środkowej zamieszkałe przez różnorodne grupy etniczne.

Stolicą Chin jest Pekin.

Większymi miastami w Chinach są:

- Czungcing (Chongqing),
- Szanghaj (Shanghai),
- Pekin (Beijing),
- Czengtu (Chengdu),
- Harbin,
- Tiencin (Tianjin).

Podział administracyjny

Podział administracyjny Chin jest trzyszczeblowy - prowincje, powiaty i gminy. Cały kraj dzieli się na prowincje, regiony autonomiczne i miasta wydzielone. Prowincje, regiony autonomiczne i miasta wydzielone są podzielone na obwody autonomiczne, powiaty, powiaty autonomiczne i miasta. Powiaty i powiaty autonomiczne z kolei są podzielone na gminy, gminy narodowościowe i miasteczka. Miasta wydzielone i większe miasta dzielą się na dzielnice i powiaty. Regiony autonomiczne, obwody autonomiczne, powiaty autonomiczne są miejscem autonomii narodowościowej. Zgodnie z zasadami określonymi w konstytucji ChRL władze państwowe mogą tworzyć specjalne regiony administracyjne, które są terenem wydziałym centralnego rządu Chin.

Obecnie Chińska Republika Ludowa jest podzielona na 22 prowincje (Hebei, Shanxi, Liaoning, Jilin, Heilongjiang, Jiangsu, Zhejiang, Anhui, Fujian, Jiangxi, Shandong, Henan, Hubei, Hunan, Guangdong, Hainan, Sichuan, Guizhou, Yunnan, Shaanxi, Gansu, Qinghai), 5 regionów autonomicznych (Inner Mongolia, Guangxi Zhuang (Kuangsi Czuang), Tibet (Tybetański Region Autonomiczny), Ningxia Hui (Ningsia Huej), Xinjiang Uygur (Sinciang Ujgur), 4 miasta wydzielone Pekin (Beijing), Tianjin (Tiencin), Shanghai (Szanghaj), Chongqing (Czungcing) oraz 2 specjalne regiony administracyjne Hongkong, Macao (Makau)). Chiny uważają Tajwan za swoją 23 prowincję.

Waluta

Walutą Chin jest juan renminbi (CNY, RMB). W obiegu są monety o wartościach: 1 yuan, 1 i 5 jiao, 1, 2, 5 fen. Banknoty mają nominały: 100, 50, 20, 10, 5, 2, 1 yuan, 0,5 yuan (5jiao), 0,2 yuan (2jiao), 0,1 yuan (1 jiao).

1 CNY = 10 jiao = 100 fenów

0,3819 PLN = 1 CNY; 1 USD = 8,06 CNY; 1 EURO = 10,19 CNY

Czas

W Chinach występuje strefa czasowa GMT+8, w której czas różni się od uniwersalnego Greenwich Mean Time (GMT) o 8 godzin. Czasu letniego nie wprowadzono. Podczas obowiązywania w Polsce czasu zimowego, różnica czasu między Chinami a Polską wynosi 7 godzin. Po przestawieniu zegarków na czas letni - 6 godzin.

Obowiązuje system metryczny.

Nr kierunkowy 0086.

Przynależność do organizacji międzynarodowych

Chińska Republika Ludowa należy do:

- Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ) do afiliowanej przy niej organizacji, m.in. FAO, UNESCO, WTO;
- Układu o Współpracy Gospodarczej Azji i rejonu Pacyfiku (APEC);
- Światowej Organizacji Zdrowia (WHO);
- Międzynarodowego Funduszu Walutowego (IMF).

1.2 Ludność, religia, język

Ludność

Chiny to kraj, w którym Chińczycy Han stanowią 91,6%, a ludy: Zhuang, Mandżurowie, Hui, Miao, Ujgurzy, Yi, Mongołowie, Tybetańczycy, Bui i inne mniejszości-8,4%. Ogółem terytorium Chin zamieszkują przedstawiciele ok. 50 narodowości.

W Chinach mieszka 1 mld 284 milionów ludzi. Średnia gęstość zaludnienia wynosi 134 osoby na 1 km kw. Mężczyźni stanowią 51,5% ogółu ludności, kobiety 48,5%. Średnia długość życia kobiety wynosi 73 lata, mężczyzny-70 lat. W miastach mieszka 39,1% ogółu ludności, na wsi 60,9%.

Struktura wieku: 0-14 lat: 22,3%, 15-64 lata: 70,3%, powyżej 65 lat: 7,5%.

Średnia wieku: 31,8 lat

Przyrost naturalny: 0,57‰

Narodziny: 12,98 na 1000 osób

Zgony: 6,92 na 1000 osób

Śmiertelność niemowląt: 25,28 na 1000 urodzeń żywych

Ilość dzieci na kobietę: 1,69

Religia

Głównymi wyznaniem w Chinach są: taoizm (20,1% społeczeństwa), buddyzm (6%), islam (2,4%) i chrześcijaństwo (0,2%). Oficjalnie jest to kraj ateistyczny.

Język

Językiem urzędowym jest język chiński mandaryński (putonghua), oparty na dialekcie pekińskim. W użyciu są też dialekty: yue, wu, minbei, min, xiang, gan, hakka i inne.

1.3 Klimat, warunki geograficzne, bogactwa naturalne

Klimat

Chiny leżą w zasięgu 3 stref klimatycznych: zwrotnikowej (południowe wybrzeża oraz wyspa Hajnan), podzwrotnikowej (zachodnia, środkowa i wschodnia część kraju) oraz umiarkowanej (północne i północno-wschodnie Chiny). Południowo-wschodnia i wschodnia część kraju ma klimat monsunowy z porą deszczową i suchą. Wewnętrzne i zachodnie obszary kraju mają klimat suchy i kontynentalny. Wyżyna Tybetańska ma klimat chłodny i suchy ze względu na duże wzniesienie nad poziomem morza ze średnią temperaturą w lipcu poniżej 10°C. Pora deszczowa na całym obszarze Chin występuje w lecie, z największymi opadami w lipcu i sierpniu. W lecie i jesienią do wybrzeży południowo-wschodnich docierają tajfuny z ulewnymi deszczami. Na suchych obszarach zachodu często występują burze pyłowe.

Warunki geograficzne

Większą część Chin stanowią wyżyny i góry. Niziny zajmują tylko 12% powierzchni kraju. W północno-wschodniej części kraju leży rozległa Nizina Mandżurska otoczona górami. Na zachód od niziny ciągnie się Wielki Chingan, na północ Mały Chingan i na wschód Góry Wschodnio-Mandżurskie. Wschodnią część Chin zajmują aluwialne równiny. Nizina Chińska o powierzchni 300 000 km² leży w dolnym biegu Huang He i dorzeczu Huai He. Znajdują się tam również niziny środkowego i dolnego biegu Jangcy z dużą liczbą jezior. W południowo-wschodniej części Chin leżą silnie zerodowane Góry Południowo-chińskie z wysokościami do 2158 m n. p. m. Na północy kraju wznosi się Wyżyna Mongolska z pustynią Ałaszan oraz Wyżyna Ordos, do której na południe przylega Wyżyna Lessowa (największy w świecie obszar występowania lessów). Południowo-zachodnią część kraju zajmuje najwyżej położona wyżyna na ziemi – Wyżyna Tybetańska (o wysokościach 4000-5000 m n.p.m.). Wyżynę tę otaczają najwyższe pasma górskie świata – Karakorum (ze szczytem K2 sięgającym 8611 m n.p.m.) od zachodu i Himalaje (z najwyższym szczytem świata Mount Everest, sięgającym 8850 m n.p.m.) od południa. W obrębie Kotliny Kaszgarskiej znajduje się pustynia Takla- Makan i największa depresja Chin – Kotlina Turfańska zniżająca się 154 m p. p. m.

Bogactwa naturalne

Z bogactw naturalnych Chiny posiadają duże zasoby rud żelaza, chromu, niklu, wolframu, węgla kamiennego. Występują też złoża antymonu, miedzi, złota, manganu, ołowiu, ropy naftowej, rtęci, cyny, cynku, aluminium, uranu.

1.4 Polityka

Ustrój polityczny

Chiny według Konstytucji ChRL są socjalistycznym krajem dyktatury ludowo-demokratycznej, kierowanym przez klasę robotniczą i opartym na sojuszu robotniczo-rolniczym. Rządząca krajem Komunistyczna Partia Chin, liberalizując rynek, odeszła od marksizmu w interpretacji Mao Tse-Tunga. Obecny system jest rodzajem gospodarki rynkowej z zachowaniem decydującej roli państwa. Obowiązujący system bywa nieprecyzyjnie określany jako socjalistyczna gospodarka rynkowa.

Konstytucja z 1982 roku ustanawia najwyższym organem władzy ustawodawczej Ogólnochińskie Zgromadzenie Przedstawicieli Ludowych, wybierane na 5-letnią kadencję. OZPL jest złożone z deputowanych wybieranych w wyborach pośrednich przez przedstawicieli zgromadzenia ludowego prowincji, regionów autonomicznych, miast wydzielonych oraz przez armię. OZPL kieruje Stały Komitet kieruje OZPL, zwołuje sesje, wydaje dekryty i niektóre ustawy między zgromadzeniami OZPL, ratyfikuje umowy międzynarodowe, dokonuje wykładni prawa oraz zatwierdza premiera i członków rządu. Głową państwa jest prezydent, wybierany przez OZPL na okres 5 lat. Obecnie urząd ten sprawuje Hu Jintao. Władza wykonawcza należy do Rady Państwowej, kierowanej przez premiera, obecnie Wen Jiabao.

Liczy ona ponad 12 wicepremierów i 50 ministrów. Władzę sądowniczą sprawują: Najwyższy Sąd Ludowy, sądy ludowe, sądy wojskowe i specjalne. Do pozostałych najwyższych organów państwowych należą również Prokuratura Generalna i Centralna Komisja Wojskowa, których przewodniczących wybiera OZPL.

Partie polityczne

Komunistyczna Partia Chin powstała w lipcu 1921 roku. Obecnie KPCh liczy ponad 64 milionów członków i posiada 3 miliony 500 tys. terenowych organizacji partyjnych. Oprócz KPCh, w kraju działa 8 partii demokratycznych:

- Rewolucyjny Komitet Guomintangu - składa się z patriotycznych grup demokratycznych;
- Chińska Liga Demokratyczna - jej członkami są głównie inteligenci ze środowiska kulturalno-oświatowego;
- Chińskie Demokratyczne Stowarzyszenie Odbudowy Narodowej - składa się głównie z ze specjalistów i uczonych ze środowiska gospodarczego;
- Chińskie Stowarzyszenie Popierania i Rozwoju Demokracji - jego członkami są głównie inteligenci ze środowisk oświaty, kultury, wydawcy i naukowcy;
- Chińska Demokratyczna Partia Chłopsko-Robotnicza - jej członkowie to głównie inteligenci ze środowiska medycznego i ochrony zdrowia oraz środowisk naukowych i kulturalnych oraz oświatowych;
- Chińska Partia Dążenia do Sprawiedliwości - członkami są byli emigranci chińscy i ich rodziny oraz osoby mający stały kontakt z zagranicą, specjaliści i uczeni;
- Stowarzyszenie „3 września” - jej członkami są głównie inteligenci ze świata nauki i techniki, kultury i oświaty, medycyny i ochrony zdrowia;
- Tajwańska Liga Samorządu Demokratycznego - skupia głównie osobistości pochodzące z Tajwanu mieszkające w kontynentalnych Chinach.

Aktualna sytuacja polityczna

Chiny uprawiają niezależną i samodzielną pokojową politykę zagraniczną. Zasadniczym celem tej polityki jest ochrona niepodległości, suwerenności i integralności terytorialnej kraju, stworzenie dobrego międzynarodowego otoczenia dla reformy i otwarcia Chin na świat oraz ochrona pokoju światowego i sprzyjanie wspólnemu rozwojowi.

W ciągu 50 lat od powstania nowych Chin polityka zagraniczna uległa całkowitej transformacji i ukształtowany został swoisty styl polityki zagranicznej o chińskiej specyfice, która ma służyć unowocześnianiu kraju.

Polityka społeczna

W ciągu ostatnich lat w Chinach coraz więcej ludzi korzysta z ubezpieczeń emerytalnych, a podstawowe ubezpieczenie zdrowotne jest jednym z najpopularniejszych

---

ubezpieczeń społecznych w Chinach. W celu rozwiązania problemu zatrudnienia, od 1993 roku rząd chiński prowadzi aktywną politykę na rynku pracy. We wszystkich miastach i miasteczkach założono system socjalnej linii, poprzez który pomaga się rodzinom mającym niższe niż przeciętne dochody w zapewnieniu im minimum socjalnego.

2. Gospodarka

2.1 Informacje ogólne o gospodarce Chin

Podstawowe produkty rolne, przemysłowe i surowce kopalne

Rolnictwo chińskie nastawione jest na uprawę ryżu, pszenicy oraz bawełny. Z innych roślin uprawia się głównie owies, kukurydzę, rośliny oleiste, trzcinę cukrową, buraki cukrowe, herbatę, owoce cytrusowe, orzeszki ziemne. Rozwinięta jest hodowla jedwabnika morwowego i rybołówstwo. W produkcji zwierzęcej najbardziej rozpowszechniony jest chów bydła, trzody chlewnej, owiec, kóz, koni i drobiu. Bardzo prężnie rozwija się przemysł. Tradycyjnie, wysokie miejsce zajmuje przemysł jedwabniczy i bawełniany. Dynamicznie rozwija się przemysł elektroniczny, metalowy, maszynowy, rolno-spożywczy.

Główne gałęzie gospodarki:

rolnictwo, przemysł włókienniczy, maszynowy, metalowy, metalurgiczny, chemiczny, elektromaszynowy, elektroniczny, rolno-spożywczy, odzieżowy, turystyka.

Główne towary eksportowe:

maszyny i urządzenia, chemikalia, tekstylia, odzież, paliwa, zabawki, porcelana

Wykorzystanie ziemi:

- 10% - ziemie uprawne, - 43% - łąki i pastwiska, - 14% - lasy i zarośla, 33% - inne.

Sytuacja gospodarcza

Po powstaniu ludowych Chin w 1949 roku chińska gospodarka uległa stosunkowo szybkiemu rozwojowi. Zwłaszcza od ogłoszenia w 1978 roku polityki reformy i otwarcia Chin na świat, gospodarka chińska trwale i zdrowo rozwija się o 9% rocznie. W 2003 roku PKB Chin wyniósł 1 bilion 400 miliardów dolarów amerykańskich, a chińska gospodarka zajmuje po USA, Japonii, Niemczech, Wielkiej Brytanii i Francji szóste miejsce na świecie. PKB na osobę Chin przekroczył już 1000 USD. W obrotach handlu zagranicznego, Chiny zajmują po USA, Niemczech i Japonii czwarte miejsce na świecie.

Dzięki reformie i modernizacji w ciągu minionych 20 lat Chiny wykonały w zasadzie przejście od centralistycznej gospodarki planowej do gospodarki rynkowej z wiodącą rolą państwa. System ten stopniowo tworzy się i udoskonala. Chińskie prawo i regulaminy także nieustannie się zmienia. Otwarcie rynków zwiększa się, a warunki inwestycyjne poprawiają. Reforma systemu finansowego przebiega konsekwentnie. Wszystko to stanowi gwarancję dla dalszego rozwoju gospodarki chińskiej.

Jednym z głównych założeń chińskiej strategii jest utrzymanie dwóch ścieżek rozwojowych w postaci sektora przedsiębiorstw publicznych i sektora firm prywatnych. W gospodarce funkcjonuje równolegle sektor państwowy, gdzie urzędnicy ustalają plany produkcji i zakupów dla przedsiębiorstw, oraz sektor rynkowy, gdzie przedsiębiorstwa mają większą swobodę w ustalaniu limitów produkcyjnych i cen.

Co szczególnie różni chińską transformację od polskiego modelu reform to fakt, że Chiny nie przystąpiły do prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych, a jedynie ułatwiły rozwój sektora prywatnego. W ten sposób zapewniono łagodne przechodzenie od gospodarki centralnie sterowanej do częściowo rynkowej, bez burzenia istniejących wcześniej struktur gospodarczych. Tym samym przedsiębiorstwom dano przedsiębiorstwom możliwość dostosowania się do wymagań rynkowych, a nie doprowadzania do ich upadłości.

Innym elementem chińskiej polityki reform jest ostrożność wobec pełnego otwarcia się na wolny handel międzynarodowy i dążenie do stopniowego włączania poszczególnych segmentów gospodarki w orbitę konkurencji światowej. Chiny stosują bardzo wiele elementów protekcyjnych, wolno i selektywnie dopuszczając na swoje rynki kapitał zagraniczny, troszcząc się, aby nie stanowił on zagrożenia dla rodzimych przedsiębiorstw.

W wielu ważnych kwestiach postępują wbrew zaleceniom ekspertów z Banku Światowego. Władze chińskie są świadome, że międzynarodowe organizacje biznesu bronią głównie interesów kapitału państw rozwiniętych i dlatego podchodzą ze znaczną dozą sceptycyzmu do ich zaleceń. Chińczycy odrzucili drogę szybkiej prywatyzacji, deregulacji i liberalizacji, podejmując autonomiczną drogę przemian i tym samym unikając pogorszenia się prawie wszystkich wskaźników ekonomicznych i społecznych, co miało miejsce w innych krajach.

Inwestycje zagraniczne stanowią jedynie kilkanaście procent ogółu inwestycji, a Chiny zajmują dopiero 38 miejsce na 60 krajów ujętych w klasyfikacji atrakcyjności inwestycyjnej według Economist Intelligence Unit w roku 2003. Wbrew obiegowym opiniom eksport nie jest jedynym motorem gospodarki Chin - niewiele wolniej od średniej rozwijają się również te prowincje kraju, które mało eksportują. Wzrost gospodarczy w Chinach opiera się głównie na wewnętrznym rozwoju gospodarczym, aktywizacji zawodowej i inwestycjach publicznych.

Warunkiem dopuszczenia zagranicznych przedsiębiorców na teren Chin jest to, że przez najbliższe siedem lat wykształcą oni chińskich pracowników - od najniższego szczebla po szefa całego zakładu. Ponadto władze chińskie przejmują część kontroli nad firmami zagranicznymi, które u nich inwestują. Obcy kapitał jest więc zobowiązany do świadczenia usług obywatelom chińskim i bez nich nie ma on wstępu na tamtejszy rynek.

Chiny skutecznie łączą industrializację z informatyzacją, przeznaczając na badanie i rozwój ponad 70 mld dolarów rocznie, mając ponad 800 tysięcy naukowców i prowadząc politykę szybkiego wprowadzania infrastruktury informacyjnej. Władza centralna bierze udział we wdrażaniu nowych technologii i jest odpowiedzialna za ekonomiczną modernizację kraju.

Z drugiej strony, od lat w Chinach rośnie rozwarstwienie społeczne i utrzymuje się masowa nędza (głównie na terenach wiejskich). Jednakże, mimo tych patologicznych zjawisk, chińska polityka oparta na konwergencji państwa i rynku, przyniosła znaczące efekty, jeżeli chodzi o walkę z ubóstwem i poprawę jakości życia. 1 maja 1996 roku wprowadzono w Chinach pięciodniowy tydzień i osmiogodzinny dzień pracy. Pod względem długości życia albo poziomu edukacji, Chiny zajmują znacznie wyższą pozycję niż mógłby na to wskazywać poziom PKB na osobę.

Sukcesom polityki gospodarczej Chin towarzyszą ograniczenia wolności obywatelskich, prześladowania opozycji, zakaz działalności polityczno-związkowej. W Chinach funkcjonują obozy pracy, publicznie są masowo wykonywane kary śmierci. Również na gruncie przemian ekonomicznych widoczne są rosnące dysproporcje między bogatymi i biednymi.

Po przystąpieniu ChRL do Światowej Organizacji Handlu w listopadzie 2001 r. nastąpiło praktyczne otwarcie się tego kraju na świat. Przed Chinami stoi jeszcze kilka lat pracy związanej z dostosowaniem się do zobowiązań i wymogów tej organizacji.

2.2 Charakterystyka głównych sektorów gospodarki

Rolnictwo

Chiny zajmują pierwsze miejsce w świecie w produkcji ryżu, bawełny, tytoniu i trzody chlewnej. Są także czołowym producentem pszenicy, kukurydzy, prosa, herbaty, juty i konopi..

W rolnictwie i leśnictwie pracuje 53% ogółu zatrudnionych w Chinach. Rolnicy stanowią 2/3 ludności kraju (blisko 900 mln ludzi), jednak mają obecnie zaledwie 1/3 udziału w konsumpcji krajowej. Średnie dochody ludności wiejskiej są ponad trzykrotnie niższe od średnich dochodów ludności miejskiej i te rozpiętości pogłębiają się. W poszukiwaniu pracy i wyższych dochodów do miast migrują miliony ludzi (liczbę migrantów wiejskich pracujących w miastach ocenia się obecnie na 100 mln osób).

W Chinach występuje duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych, co utrudnia właściwą organizację produkcji, jej mechanizację i standaryzację. Powoduje to problemy z zabezpieczeniem dostaw odpowiedniej jakości produktów na eksport i do sieci supermarketów. Ziemia jest obecnie dzierżawiona od państwa na warunkach uzależnionych od rodzaju produkcji rolnej (maksymalny okres dzierżawy wynosi 15 lat).

Na małych farmach trudno jest skontrolować stopień chemizacji i jakość produktów oraz normy sanitarne. Zapewnieniu bezpieczeństwa żywności ma służyć realizacja tzw. programu Green Food, który przewiduje zachęty materialne dla rolników produkujących żywność o odpowiednich parametrach.

Następuje szybki proces komercjalizacji gospodarstw rolnych, związany z urynkowaniem sektora żywniowego. Grunty rolne zajmują ok. 10% powierzchni kraju, włątkowo mało w stosunku do liczby ludności (np. w USA grunty rolne stanowią 20 % obszaru kraju).

Stosowany jest system tarasowy uprawy zbóż w górach, zwłaszcza na południu kraju. W ciepłych strefach dokonywane są dwukrotne a nawet trzykrotne zbiory plonów w ciągu roku z tego samego arealu gruntu. Ponad 50% gruntów ornych jest sztucznie nawadnianych.

Przemysł

Na przestrzeni przeszło 20 lat, po ogłoszeniu w 1979 roku polityki reform wartość produkcji przemysłowej wrosła średnio o 11,6% rocznie. Od 1996 roku chińska produkcja głównych wyrobów przemysłowych takich jak np. stal, węgiel, cement, nawozy chemiczne czy telewizory, była największa na świecie. Polityka reformy i otwarcia Chin na świat stworzyła szeroką przestrzeń dla wspólnego rozwoju spółek o różnej formie własności-dzięki temu przedsiębiorstwa przemysłowe o kapitale zagranicznym lub będące własnością biznesmenów Hongkongu, Macao i Tajwanu oraz prywatne przedsiębiorstwa przemysłowe bardzo szybko się rozwijają. Władze chińskie popierają napływ do kraju bezpośrednich inwestycji zagranicznych nawet w sektorach, które były do tej pory niedostępne dla zagranicznego kapitału. Po 1980 roku utworzono szereg stref ekonomicznych (special economic zones), które mają przyciągać zagraniczny kapitał, oferując mu specjalne traktowanie w postaci preferencyjnych stawek podatkowych, mniejszych opłat za korzystanie z gruntu, energii elektrycznej, itd. Wraz z przystąpieniem ChRL do Światowej Organizacji Handlu (WTO) w listopadzie 2001r., rząd tego kraju podjął szereg zobowiązań związanych z większym niż dotychczas otwarciem gospodarki chińskiej. Dotyczy to m.in. eliminacji dotychczasowych barier w dostępie firm zagranicznych do rynku chińskiego.

Przemysł energetyczny i węglowy

W Chinach przemysł energetyczny z elektrowniami ciepłymi, wodnymi i atomowymi rozwija się w najszybszym tempie. Na początku 1990 roku łączna moc elektrowni w całym Chinach wynosiła 100 tys. megawatów, a w końcu 2001 roku doszła do 315 tys. megawatów. Sama zaś produkcja energii elektrycznej wyniosła 1 bilion 478 miliardów kilowatogodzin. Przeciętnie moc elektrowni i produkcja energii elektrycznej Chin zwiększały się rocznie o 7.5%. Budowa linii energetycznych weszła w etap najszybszego rozwoju w historii, główne linie energetyczne pokrywają już wszystkie miasta i większość wsi. Powszechnie stosowany jest system automatycznej kontroli. Obecnie zapoczątkowano już nowy okres rozwoju chińskiego przemysłu energetycznego, którego cechami charakterystycznymi są wielkie agregaty generatorów, wielkie elektrownie, wielkie linie energetyczne, super wysokie napięcie i automatyzacja.

Nieustannie podnosi się poziom technologiczny chińskiego przemysłu węglowego, obecnie Chiny mogą projektować, prowadzić budowę i zarządzać odkrywkowymi kopalniami

---

węgla o złożach 10 milionów ton, oraz wielkimi i średnimi kopalniami głębinowymi. Nieustannie podnosi się jakość węgla, prowadzi się prace na rzecz skraplania i gazyfikowania węgla. W 2001 roku Chiny wyeksportowały ponad 80 milionów ton węgla, stając się drugim głównym eksporterem węgla na świecie. Szacuje się, że do 2020 r. konsumpcja energii ogółem w ChRL ma wzrosnąć dwukrotnie.

Największe znaczenie w zużyciu nośników energii ma dotyczyć gazu naturalnego i ropy naftowej. Fakt ten powoduje, że Chiny zaczynają być bardzo atrakcyjnym rynkiem dla zagranicznych inwestorów, którzy oferują nowe technologie uwzględniające rozwiązania ekologiczne. Oferowane są nie tylko usługi związane z wydobywaniem gazu czy ropy naftowej, ale również usługi w zakresie dystrybucji tych paliw. Po wejściu ChRL do WTO znacznemu obniżeniu uległo ryzyko i koszty dla inwestorów zagranicznych, co spowodowało jeszcze większe niż dotychczas zainteresowanie chińskim rynkiem.

Przemysł maszynowy

Chiński przemysł maszynowy dostarcza wszystkim branżom potrzebne urządzenia. Wyroby elektro-maszynowe produkcji chińskiej stanowią główną część chińskiego eksportu. W 2001 r. dochody z eksportu wyrobów elektro-maszynowych wyniosły 84 mld 890 mln USD. W latach 90-tych XX wieku przemysł maszynowy stał się jedną z głównych gałęzi przemysłowych i stale się rozwijał.

Przemysł petrochemiczny

Do 1999 roku chińska moc przerobowa ropy naftowej doszła do 270 milionów ton. Obecnie produkcja benzyny, nafty i oleju napędowego wyniosła 105 milionów ton, co w zasadzie zaspokoilo potrzeby rynku krajowego. Moc produkcyjna etylenu doszła do 4 milionów 420 tys. ton, a produkcja etylenu wyniosła 4 miliony 350 tys. ton. Chińska moc przerobowa ropy naftowej jest klasyfikowana na trzecim miejscu na świecie, moc produkcyjna etylenu i żywicy syntetycznej - piąte miejsce; kauczuku syntetycznego - czwarte miejsce, oraz włókien syntetycznych - pierwsze miejsce. W okresie 1996 - 2000 r. zbadano zapasy geologiczne ropy naftowej obliczając je na 3 miliardy 700 milionów ton, a gazu ziemnego na 1 bln 104 mld 600 mln m³.

Przemysł motoryzacyjny

Przemysł motoryzacyjny, jeden z wiodących i najszybciej rozwijających się sektorów chińskiej gospodarki wykazuje od pewnego czasu symptomy stagnacji, podobnie jak przemysł metalurgiczny, produkcja cementu czy aluminium. Przeinwestowanie tych gałęzi jest efektem gwałtownego napływu inwestycji zagranicznych i kapitału krajowego. W pierwszym rządzie inwestorzy wycofują się z mało zyskownego przemysłu elektoniki użytkowej, by kupować licencje od słabszych firm w sektorze motoryzacyjnym. Utrwała to jego obecną strukturę, którą charakteryzuje duże rozdrobnienie. Działa ponad 120 fabryk samochodów w różnych częściach kraju, z których wiele, z uwagi na

---

małą skalę produkcji i niski poziom techniczny, jest nierentownych i niekonkurencyjnych, zarówno pod względem cenowym, jak i jakościowym. Znaczna część lokalnych fabryk samochodów korzysta z ochrony władz lokalnych, które broniąc miejsc pracy, podejmują dyskryminacyjne działania wobec pojazdów produkowanych poza ich regionem.

Rosnąca szybko sprzedaż i zyski w przemyśle motoryzacyjnym są magnesem przyciągającym kapitał zagraniczny, który inwestuje w chiński przemysł samochodowy na zasadzie joint venture z rodzimymi, głównie państwowymi firmami, przy udziale nie przekraczającym 50%. Samochody produkowane w chińsko-zagranicznych firmach sprzedawane są pod marką inwestora zagranicznego, który jest dostawcą nowoczesnych technologii wytwarzania i zarządzania.

W sektorze motoryzacyjnym obecni są najwięksi światowi producenci z tej branży, tacy, jak Volkswagen (ponad 30% udział w rynku chińskim), General Motors (11,5% udziału w sprzedaży), a także Honda, Ford, Toyota, Mazda, Honda, Nissan, Hyundai, BMW, Peugeot-Citroen (produkcja samochodów Citroen Fuchang, Elysee, Xsara, Picasso) i wielu innych potentatów samochodowych. Wszystkie zwiększają swoje zaangażowanie kapitałowe w Chinach.

Przewiduje się, że do 2007 roku wartość nowych inwestycji w przemyśle motoryzacyjnym Chin wyniesie 216,6 mld RMB (25,5 mld USD), przy zdolnościach produkcyjnych 15 mln sztuk samochodów rocznie. Prognozuje się, że nawet jeśli w wyniku działań rządowych dynamika sprzedaży samochodów na rynku chińskim obniży się do 20%, to i tak w ciągu najbliższych 2-3 lat, Chiny staną się najprawdopodobniej największym rynkiem samochodowym świata, wyprzedzając pod tym względem USA i Japonię.

Przemysł stalowy

W największym na świecie chińskim przemyśle stalowym przygotowywane są aktualnie procesy konsolidacyjne, będące wynikiem przyjętej nowej polityki rządu wobec tego sektora mającej na celu likwidację jego rozdrobnienia. Rzutuje ono niekorzystnie na efektywność przemysłu metalurgicznego i jego dalszy rozwój, oddziałując negatywnie na środowisko i powoduje zakłócenia w dostawach energii, które już mają miejsce w północnych i wschodnich regionach Chin. O szkodliwym rozdrobnieniu przemysłu stalowego Chin świadczy fakt, że na 830 zakładów metalurgicznych, które działają na terenie kraju, znaczna część to małe przedsiębiorstwa o rocznej produkcji stali poniżej 100 tys. ton rocznie, nie spełniające wymogów jakościowych i efektywnościowych oraz nie mające szans na konkurencję na rynku międzynarodowym. Jedynie 15 zakładów to wielcy producenci, o zdolnościach produkcyjnych ponad 5 mln ton stali rocznie, mający 45% udział w ogólnokrajowej produkcji tego wyrobu.

Największe zakłady produkujące stal: Shanghai Baoshan Iron and Steel Corporation (Baosteel), Anshan Iron and Steel Corp., Wuhan Iron and Steel Corp. i Shougang Group.

Realizacja planów konsolidacyjnych w przemyśle stalowym natrafia jednak obecnie na wiele problemów wynikających z dobrej w ostatnich latach koniunktury w tym sektorze, związanej z dynamicznym wzrostem zapotrzebowania na stal dla szybko rozwijającej się gospodarki chińskiej. W ciągu ubiegłych kilku lat powstało wiele nowych zakładów metalurgicznych, rozszerzono także, pod wpływem popytu, bazę wytwórczą w istniejących przedsiębiorstwach. Znaczna część krajowych producentów stali z uwagi na dużą dotychczasową sprzedaż i zyski opiera się próbom ich kontrolowania przez duże firmy, bądź próbom wchłonięcia. Eksperti przewidują, że dopiero spadek popytu i nadpodaż większości produktów stalowych spowoduje unormowanie sytuacji oraz ułatwi przeprowadzenie procesów konsolidacji w przemyśle metalurgicznym. Symptomy spadku popytu na wyroby stalowe zaczęły już zresztą występować, co wynika z wyhamowywania tempa rozwoju gospodarczego Chin i spadającego światowego zapotrzebowania na stal. Ceny produktów stalowych w Chinach spadły o ok. 20,9%, jednak w związku z rozbudowanymi mocami wytwórczymi, produkcja w tym okresie wzrosła o 25%.

2.3 Główne problemy gospodarki chińskiej:

- przeinwestowanie gospodarki, niski poziom popytu wewnętrznego. Szczególnie wyraźnie przeinwestowane są takie dziedziny jak: produkcja stali, cementu, aluminium. Z kolei niewystarczający poziom inwestycji zauważa się w rolnictwie, ochronie zdrowia i usługach;
- zbyt duży wpływ państwa na sprawy ekonomiczne w skali mikro co często prowadzi do irracjonalnych decyzji inwestycyjnych;
- wysoki koszt energii i nadmierne jej wykorzystanie, mało energooszczędne metody produkcji.

W odróżnieniu od rosnącego poziomu inwestycji maleje popyt wewnętrzny. Rząd centralny wprowadził politykę ograniczania inwestycji w przegrzanych branżach i kontroli działalności kredytowej banków.

Celem polityki rządu jest wspomaganie najsłabszych dziedzin gospodarki za jakie uważane są: rolnictwo, w tym produkcja zboża, ochrona zdrowia, nauka, usługi, edukacja, działania socjalne.

Kolejnym ważnym planem jest zwiększenie konsumpcji wewnętrznej. Szacuje się, iż 1% wzrostu konsumpcji powoduje 0,8% wzrostu PKB.

3.Przekształcenia strukturalne i system własności

3.1 Reformy w Chinach

Od 1979 roku w Chinach rozpoczęła się era zmian. W pierwszym etapie objęły one politykę rolną. Osobom zajmującym się uprawą roli zezwolono na sprzedaż części swoich zbiorów na wolnym rynku. Kolejne fazy objęły inne dziedziny gospodarki. Powstały specjalne strefy ekonomiczne wzdłuż wschodniego wybrzeża. Zniesiono scentralizowaną kontrolę ekonomiczną i pozostawiono większą swobodę działania administracjom prowincji. Regiony przybrzeżne i największe miasta stały się obszarami otwartymi dla przedsiębiorców, oferującymi szereg zachęt podatkowych. Zniesiono również państwową kontrolę cen na większość produktów.

3.2 Zasady dzierżawy i użytkowania ziemi

Regulacje dotyczące praw własności gruntu

Grunt jest przedmiotem własności państwa chińskiego albo spółdzielni (w tym przypadku grunt jest nadal własnością państwa). Co do zasady grunty miejskie są własnością państwową, a poza miastami jest to własność spółdzielni.

Udzielanie przedsiębiorstwu JV prawa użytkowania ziemi znajduje się w kompetencjach lokalnych rządów ludowych. Procedura wydzielenia gruntu pod inwestycje leży po stronie partnera chińskiego, a wartość tego gruntu zaliczana jest do wartości jego udziału.

W Specjalnych Strefach Ekonomicznych istnieją różnego rodzaju ulgi przy naliczaniu opłaty za użytkowanie ziemi. W związku z tym, w Shenzhen przedsiębiorstwa JV wprowadzające najnowsze technologie do swojej produkcji zwalniane są z opłat za użytkowanie ziemi na okres 5 lat, a w okresie następnych 5 lat płacą tylko 50% wartości. W Zhuhai przedsiębiorstwa JV wykorzystujące technologie Hi-tech lub przedsiębiorstwa przynoszące niewysokie zyski z tej opłaty są zwolnione. W Xiamen opłata za użytkowanie ziemi w okresie kosztorysowym budowy jest zredukowana dwukrotnie.

Inwestorom zagranicznym w SSE Hainan udzielane są ulgi w następujących przypadkach:

- dzierżawy nieużytków i gruntów górskich (5% - 10%),
- wdrażaniu projektów technologicznych Hi-tech (5% - 10%),
- budowy infrastruktury transportowej, kopalni węgla kamiennego, elektrowni, zbiorników wodnych, uczelni i ośrodków kultury (10% - 15%),
- wdrażania projektów w rolnictwie w przypadku dzierżawy terenów górskich i zagospodarowania nieużytków rolnych (10% - 15%).

Inwestorom pochodzącym z Hongkongu, Makao i Taiwanu udzielane są dodatkowe ulgi. Pomimo udostępniania gruntów pod tworzenie przedsiębiorstw JV, w ostatnich latach zaczęto coraz częściej stosować praktykę udzielania inwestorom zagranicznym dzierżawy gruntu pod kompleksowe jego zagospodarowanie. Określono maksymalne okresy dzierżawy:

- pod budownictwo mieszkaniowe – do 70 lat,
- pod budownictwo przemysłowe – do 50 lat,
- pod budowę obiektów naukowych, ochrony zdrowia, edukacji, kultury i sportu – do 50 lat,
- pod obiekty handlowe, turystyczne i rozrywkowe – do 40 lat,
- pod zagospodarowanie kompleksowe – do 50 lat.

Po upływie powyższego okresu umowa dzierżawy może być przedłużona. Grunty mogą być oddane w dzierżawę na podstawie umów dwustronnych, jak i w drodze przetargów. Stawki dzierżawy gruntu wahają się w zależności od lokalizacji działki w przedziale od 20 – 30 do 4000 – 5000 RMB za m². Z zasady, stawki dzierżawy gruntów pod budownictwo zakładów przemysłowych są 8 – 10 razy niższe niż pod obiekty handlowe i komercyjne budownictwo mieszkaniowe.

Dochody z tytułu dzierżawy gruntów wpływają do budżetu państwa i księgowane są na oddzielny fundusz rozwoju i budownictwa miejskiego. Tryb przekazywania gruntów w dzierżawę regulują „Tymczasowe zasady umowy kompleksowej o zagospodarowaniu i wykorzystaniu działek gruntu przez inwestorów zagranicznych” (przyjęte przez Radę Państwową ChRL w 1990 roku). Pod mianem „zagospodarowanie” w powyższym dokumencie rozumie się wyrównanie gruntu, uzbrojenie w media (woda, energia, telekomunikacja), budowa dróg oraz sieci połączeń, budowa obiektów przemysłowych etc., z następującym przekazaniem prawa na wykorzystanie tego gruntu lub dzierżawę powierzchni produkcyjnej. W przypadku umowy kompleksowej wszelkie warunki i cel wykorzystania ziemi uzgadniane są z dużym wyprzedzeniem.

3.2 Prawa własności intelektualnej

Obecnie chińskie prawo własności intelektualnej to zlepek przypadkowych zapożyczeń z krajów europejskich. Jego użyteczność sprowadza się do wykazania, że Chiny formalnie chronią prawa własności intelektualnej. Jeszcze kilkanaście lat temu niespójny i niesprawny system ochrony własności intelektualnej był dla chińskich przedsiębiorców bardzo korzystny, umożliwiając bezkarne kopiowanie cudzych rozwiązań technologicznych, produkowanie podróbek luksusowych towarów, itd. Sytuacja zmienia się w ostatnich latach. Chiny należą do najaktywniejszych krajów, jeśli chodzi o zgłoszenia patentów (wg danych Światowej Organizacji Własności Intelektualnej). Chiny korzystają z prawa własności intelektualnej jako ochrony ich interesów ekonomicznych na innych rynkach. Należy się spodziewać rozwoju tego rodzaju prawa (przede wszystkim patentowego).

Prawa własności intelektualnej są chronione w ChRL przed ich naruszeniem zarówno środkami administracyjnymi, jak i na drodze postępowania sądowego. W przypadku naruszenia praw własności intelektualnej, właściciel takiego prawa może wystąpić z powództwem do właściwego sądu cywilnego. W przypadkach nadzwyczajnych zainteresowana strona może prosić sąd o zamrożenie aktywów pozwanego. Chiny zaadoptowały podwójną ścieżkę ochrony przed naruszeniem praw własności intelektualnej. Jedną z nich jest rozwiązanie spornej sprawy na szczeblu właściwego powiatu. Drugim sposobem jest wykorzystanie do tego celu agenta patentowego, który zgodnie z chińskim prawem patentowym (China's Patent Law) może pełnić rolę mediatora.

Podobnie jak w innych krajach, w Chinach za ochronę własności intelektualnej odpowiada kilka departamentów rządowych. W wielu departamentach rządowych działają odpowiednie biura, gdzie telefonicznie można poinformować o przypadkach naruszenia praw własności intelektualnej. Jednakże taka droga składania doniesień i skarg działa jedynie wobec ochrony tylko niektórych własności intelektualnych, takich jak np. prawa autorskiego, czy ochrony własności znaków firmowych. Brak sieci doniesień i skarg w sprawie ochrony własności intelektualnych często sprawia trudności tym ludziom, którzy nie znają dobrze systemu zarządzania ochroną własności intelektualnych.

W celu wzmocnienia prac na rzecz ochrony praw własności intelektualnych, w różnych miejscowościach Chin powołano szereg centrów ochrony praw własności intelektualnych, gdzie kierowane mogą być skargi i zażalenia. Obecnie w Chinach działa już 35 takich centrów, a w przyszłości mają powstać następne, w sumie będzie ich 50.

Dane teleadresowe instytucji zajmujących się w Kantonie sprawami ochrony własności intelektualnej:

Biuro Własności Intelektualnej Prowincji Guangdong
(Intellectual Property Office of Guangdong Province)
telefon: +86 (20) 8730-1972
fax: +86 (20) 8761-0159
Strona internetowa: <http://www.gdipo.gov.cn>

Biuro Własności Intelektualnej miasta Kantonu
(Intellectual Property Office of Guangzhou Municipality)
F11-13, No.892 Tianhe Road North, Guangzhou
telefon: +86 (20) 87584624
Strona internetowa: <http://www.gzipo.gov.cn>

Biuro Własności Intelektualnej Prowincji Hainan
(Intellectual Property Office of Hainan Province)
telefon: +86 (731) 871-9899
fax: +86 (731) 886-0600
strona internetowa: <http://www.hnipo.gov.cn>

4. System finansowy

4.1 System bankowy

W Chinach wykształca się system finansowy regulowany i kontrolowany przez bank centralny, którego funkcję wykonuje Chiński Bank Ludowy, wcześniej zajmujący się działalnością kredytową i oszczędnościową. Główną częścią tego systemu są banki państwowe oraz pozostałe różnego rodzaju instytucje finansowe. W 1994 roku Chiński Bank Przemysłowo-Handlowy, Bank Chin, Chiński Bank Rolniczy i Chiński Bank Inwestycyjny przekształciły się w państwowe banki komercyjne, jednocześnie powołując do życia Chiński Bank Rozwoju Rolnictwa, Państwowy Bank Rozwoju i Chiński Bank Importowo-Eksportowy i trzy banki niekomercyjne. W 1995 roku opublikowano „Ustawę o bankach komercyjnych”, co stworzyło podstawę do budowy systemu banków komercyjnych i ich struktury organizacyjnej. W ciągu 1996 roku kolejno powstawały akcyjne banki komercyjne. Liczba instytucji finansowych szybko rosła. Usługi finansowe stały się nieodłączną częścią systemu społecznego. Po azjatyckim kryzysie finansowym w 1997 roku, w celu zapobiegania i łagodzenia ryzyka finansowego w 1998 roku, Chiński Bank Ludowy stworzył system zarządzania dotyczący bankowości, rynku papierów wartościowych i ubezpieczeń, zlikwidował oddziały na szczeblu prowincjonalnym i stworzył 9 oddziałów prowincjonalnych, regionalnych i miast wydzielonych.

Kurs RMB i kursy dewizowe

Chiński Bank Ludowy zajmuje się emisją oraz ustalaniem kursu RMB. W Chinach wprowadzono jednolitą politykę dewizową, zarządzaną przez Państwowe Biuro Dewizowe. W 1994 roku Chiny dokonały reformy systemu dewizowego oraz przeprowadziły system ustalania kursu i sprzedaży dewiz w banku, jak również stworzyły jednolity międzybankowy rynek dewizowy. Na tej podstawie w 1996 roku włączono kupno i sprzedaż dewiz przez przedsiębiorstwa z kapitałem zagranicznym do ustalania kursu i sprzedaży dewiz i 1 grudnia 1996 roku Chiny oficjalnie przyjęły artykuł 8 umowy Międzynarodowego Funduszu Walutowego. Pojawiają się nowe usługi związane z nowoczesnymi międzynarodowymi rozwiązaniami w bankowości, takie jak kredyt konsumpcyjne, fundusze inwestycyjne, czy połączenia inwestycji z ubezpieczeniami.

4.2 Instytucje bankowe z kapitałem zagranicznym

Obecnie w Chinach w 23 miastach i prowincji Hainan działa ok. 190 instytucji finansowych z kapitałem zagranicznym. W marcu 1999 roku pozwolono bankom zagranicznym tworzyć oddziały we wszyst-

---

kich miastach centralnych na terytorium Chin. W 2001 roku ogólna liczba banków zagranicznych zajmujących się obsługą Renminbi wyniosła 31, a obecnie nie ma już regionalnych ograniczeń. Jednocześnie chińskie banki komercyjne tworzą swoje oddziały za granicą w celu rozwoju działalności międzynarodowej. Bank of China ma najwięcej punktów za granicą. W 1980 roku Chiny ponownie powróciły do Międzynarodowego Funduszu Walutowego, a cztery lata później nawiązały współpracę z Międzynarodowym Bankiem Rozliczeniowym. W 1985 roku Chiny oficjalnie przystąpiły do Banku Rozwoju Afryki, zaś w 1986 roku stały się oficjalnym członkiem Azjatyckiego Banku Rozwoju.

4.3 Giełda Papierów Wartościowych

W 1990 roku i 1991 roku w Shanghaiu i Shenzhenie powstały pierwsze domy maklerskie. W ciągu 10 lat chińska giełda rozwijała się coraz szybciej. Dziś jej wartość to około 435 bilionów juanów renminbi. Ponad 1160 firm i ponad 66,5 miliona inwestorów notowanych jest na giełdzie.

Chińska giełda papierów wartościowych należy do najważniejszych instytucji finansowych w Chinach. Pobudziła ona proces transformacji systemu i reformy przedsiębiorstw państwowych w zakresie ich struktury własności.

Metody transakcji na giełdzie papierów wartościowych nieustannie są udoskonalane. Obecnie wprowadzany jest internetowy system transakcji.

4.4 Ubezpieczenia

Chińska branża ubezpieczeniowa rozpoczęła swoją działalność w 1980 roku. Wtedy to Chiński Ludowy Zakład Ubezpieczeń zmienił się z instytucji rządowej w profesjonalne przedsiębiorstwo. W 1988 roku powstało Towarzystwo Ubezpieczeniowe Spokój i Towarzystwo Ubezpieczeniowe Pacyfik, które funkcjonują głównie w strefach nadmorskich. W 1996 roku Chiński Ludowy Zakład Ubezpieczeń udoskonalił system zarządzania, dzięki czemu wszedł w orbitę wpływów rynku międzynarodowego. Opublikowanie „Ustawy o ubezpieczeniach” i powstanie Chińskiego Komitetu Kontroli Ubezpieczeniowej, dały podstawę prawną i nowe reguły dla rynku ubezpieczeniowego. Do 1999 roku działało w Chinach już 29 towarzystw ubezpieczeniowych, w tym 4 państwowe zakłady ubezpieczeniowe, 10 spółek akcyjnych, 5 towarzystw ubezpieczeń z kapitałem chińsko-zagranicznym, 10 oddziałów zakładów ubezpieczeń z kapitałem zagranicznym. Dzięki temu powoli powstaje nowy system z państwowymi zakładami ubezpieczeń w roli głównej, obok których działają chińskie i zagraniczne firmy ubezpieczeniowe.

W całym kraju działa 597 instytucji ubezpieczeniowych, w tym 333 towarzystw ubezpieczeń majątkowych, 246 ubezpieczycieli proponujących ubezpieczenia na życie.

4.5 Działalność banków w Specjalnych Strefach Ekonomicznych

Wszystkie banki funkcjonujące na terytorium Specjalnych Stref Ekonomicznych posiadają prawo przeprowadzać operacje depozytowe, prawo obrotu akcjami i innymi papierami wartościowymi w walutach wymiennalnych, mogą tworzyć rynki walutowe. Posiadają prawo zaciągania długów oraz udzielania pożyczek walutowych w obrocie z innymi Specjalnymi Strefami Ekonomicznymi ChRL.

Za międzynarodowe operacje finansowe głównie odpowiadają dwie instytucje – Bank of China i CITIC (China International Trust and Investment Corporation). Jednak prawo do prowadzenia rozliczeń walutowych posiadają również inne banki, zarówno chińskie, jak i zagraniczne. Bank of China – centralny bank ChRL, który jest również bankiem handlowym prowadzącym zdecydowaną większość operacji handlu zagranicznego, prowadzi rachunki walutowe, udziela kredytów w RMB i w walutach obcych, obsługuje przedsiębiorstwa JV, wystawia karty kredytowe, zaciąga eksportowe i inne kredyty za granicą. CITIC – przypomina bank inwestycyjny. Jego główne zadanie to: przyciąganie zagranicznego kapitału do Chin oraz inwestycji. CITIC uzyskał prawa ministerstwa i w związku z tym bardzo często działa zgodnie z bezpośrednimi instrukcjami Rady Państwowej ChRL, wspólnie z Bank of China realizuje operacje finansowe w walutach wymiennalnych. W ramach CITIC działa również własna instytucja bankowa – Bank Przemysłowy (CITIC Industrial Bank).

Pewne specyficzne właściwości zapisane w swych statutach posiadają oddziały specjalistycznych banków ChRL działających w SSE (Chiński Bank Przemysłowo-Handlowy, Bank Chin Chiński Bank Rolniczy i Chiński Bank Inwestycyjny). Również w zupełnie inny sposób odbywa się planowanie ich działalności. Jeżeli dla oddziałów znajdujących się w innych regionach planowanie odbywa się na zasadzie „pionowej”, to w Specjalnych Strefach Ekonomicznych planowanie odbywa się na zasadzie poziomej – od lokalnego oddział Ludowego Banku Chin, do Banku Centralnego ChRL. Równocześnie banki te mogą otrzymywać kredyty od lokalnego oddziału Ludowego Banku Chin.

W Specjalnych Strefach Ekonomicznych, w których stopień uniwersalizmu funkcji banków specjalistycznych jest zdecydowanie większy, dużo wcześniej niż w innych regionach rozpoczęła się między nimi rywalizacja. Ich oddziały w SSE mają prawo obsługi depozytów tylko tych przedsiębiorstw i organizacji, które są w nich ulokowane (wśród nich znajduje się wiele oddziałów przedsiębiorstw państwowych, które mają swoje siedziby w innych miastach), natomiast kredyty mogą pozyskiwać z całego Chin, płacąc przy tym zdecydowanie niższe podatki oddziałom centralnym. Różnicę w wysokości podatków, wpłacanych do budżetu państwa, pokrywają ich kwatery główne. W ChRL istnieje również 9 banków komercyjnych.

Bankom zagranicznym - oprócz posiadania biur przedstawicielskich – zezwolono na otwarcie w Specjalnych Strefach Ekonomicznych swoich oddziałów. Najszerzej reprezentowanymi bankami zagranicznymi są: „Hongkong and Shanghai Bank”, brytyjski

---

„Standard Chartered Bank” oraz japoński „Bank of Tokyo”. Banki zagraniczne ukierunkowane są w szczególności na interesy międzynarodowe, w tym na obsługę przedsiębiorstw zagranicznych oraz JV. Zakres operacji bankowych, na prowadzenie których banki zagraniczne posiadają zezwolenie jest faktycznie bardzo wąski, aczkolwiek w ciągu ostatnich kilku lat podjęto pewne działania w celu ich rozszerzenia.

Z reguły, bankom zagranicznym zabrania się prowadzenia operacji w RMB (z wyjątkiem otwierania na zlecenie klienta rachunków transferowych, poprzez które dokonywany jest zakup i sprzedaż walut wymiennalnych).

Oddziały banków zagranicznych mogą prowadzić działalność w zakresie:

- finansowania handlu zagranicznego i poszczególnych projektów,
- kredytowania w walutach wymiennalnych przedsiębiorstw JV oraz przyjmowaniem od nich depozytów,
- operacji w zakresie konwersji walut. Bankom zagranicznym zezwala się również, chociaż w sposób ograniczony na obsługę przedsiębiorstw i organizacji chińskich.

Ogólny nadzór nad tą działalnością sprawuje Ludowy Bank Chin, natomiast nad operacjami walutowymi – Państwowy Urząd ds. Kontroli Walutowej. Natomiast taryfy, warunki i zasady prowadzenia większości operacji przez banki zagraniczne, włączając w nie akredytywy, ewidencję weksli, gwarancje bankowe, przelewy zagraniczne określa Bank of China.

Taryfy opłat oraz ich wysokość i stawki procentowe za wszelkiego rodzaju usługi bankowe określone są przez Stowarzyszenie Bankowców lub, zgodnie z aktualną sytuacją na światowym rynku kredytowym, zatwierdzone są przez Ludowy Bank Chin.

4.6 Przepisy walutowe w Specjalnych Strefach Ekonomicznych

Głównym organem systemu walutowego Państwa jest „Państwowy Urząd ds. Kontroli Walutowej” funkcjonujący w systemie Ludowego Banku Chin. W ChRL funkcjonuje ujednoczony rynek walutowy. Banki posiadające pełnomocnictwo otrzymały prawo do obrotu walutą wymiennalną na tym rynku (praktycznie wszystkie banki zarejestrowane w ChRL posiadają ten status). Przedsiębiorstwa zobowiązane są do sprzedaży pełnomocnym bankom swoich wpływów a następnie kupna w tym banku waluty pokursierynkowym. Jednocześnie Ludowy Bank Chin ustala dla banków pełnomocnych progi otwartych rezerw walutowych, po przekroczeniu których nadwyżkę środków w walucie wymiennalnej, zobowiązany jest do odsprzedania Bankowi Centralnemu. Wyjątek wprowadzono

---

jedynie dla przedsiębiorstw, wykazujących permanentne straty w środkach waluty wymiennej, a także dla przedsiębiorstw JV. Obydwa wymienione typy przedsiębiorstw mają prawo posiadania bieżących rachunków walutowych. Progi otwartych rezerw walutowych dla kont tych przedsiębiorstw ustala Państwowy Urząd ds. Kontroli Walutowej biorąc pod uwagę specyfikę działalności gospodarczej każdego przedsiębiorstwa.

System regulacji walutowych ChRL obecnie znajduje się na etapie przejściowym. Od połowy 1996 roku przedsiębiorstwa JV, na równi z przedsiębiorstwami chińskimi, uzyskały prawo kupna – sprzedaży środków waluty wymiennej w bankach pełnomocnych. Jednocześnie te przedsiębiorstwa JV, które nie chcą skorzystać z tego prawa, lub nie przeprowadziły kontroli finansowej czyli audytu mogą, prowadzić kupno – sprzedaż środków waluty wymiennej w specjalnie do tego celu powstałych centrach arbitrażu walutowego. Aby otworzyć konto walutowe w banku zagranicznym przedsiębiorstwo JV powinno uzyskać zezwolenie Państwowego Urzędu ds. Kontroli Walutowej lub jego oddziału, informować ten urząd o swoich wpływach i wydatkach walutowych, udostępniać rachunki bankowe.

Filia Przedsiębiorstwa JV zarejestrowana za granicą, może otworzyć rachunek w najbliższym lokalnym oddziale Bank of China. Zobowiązana ona jest do składania rocznych raportów Państwowemu Urzędowi ds. Kontroli Walutowej o stanie swoich aktywów i pasywów.

4.7 Wynagrodzenie w Specjalnych Strefach Ekonomicznych

W systemie wynagradzania w Specjalnych Strefach Ekonomicznych obowiązuje zasada: „niżej niż w Hongkongu, wyżej niż w wewnętrznych regionach kraju”. Wynagrodzenie robotników i urzędników składa się ze stosunkowo niskiej płacy zasadniczej i wielu składników dodatkowych przewyższających płacę zasadniczą. W ramach reformy systemu wynagrodzeń w Specjalnych Strefach Ekonomicznych wszystkie dodatki i dotacje zostały włączone do wynagrodzenia. W większości przedsiębiorstw w tym przedsiębiorstwach JV wynagrodzenie składa się z następujących elementów:

- płaca zasadnicza (wg grup zaszerogowania) – ok. 31% łącznej kwoty,
- dodatek za zajmowane stanowisko – ok. 37%,
- dodatek zmienny zależny od wyników gospodarczych przedsiębiorstwa i odwładku pracy pracownika – ok. 22%,
- dodatek za pracę w przedsiębiorstwie w rejonie przygranicznym oraz dodatek inflacyjny – ok. 10%.

Stosowane są również różne formy akordowego wynagrodzenia za pracę. Przedsiębiorstwa JV mają prawo określania nie tylko normatywów, form wynagrodzenia i uposażenia, lecz również systemu wynagrodzeń i zasiłków pieniężnych.

4.8 Kontrola operacji walutowych

Waluta chińska renminbi (RMB) od 1996 r. jest zaliczana do grupy walut z wymiennalnością ograniczoną do transakcji bilansu obrotów bieżących zgodnie z Art. 8 Międzynarodowego Funduszu Walutowego. Ograniczenia wymiennalności w odniesieniu do bilansu obrotów kapitałowych są zgodne z regulacjami MFW. Ponadto przepisy prawne zabraniają obrotu i dokonywania transakcji wewnątrz Chin w walutach innych niż RMB.

Ograniczenia wyrażają się w oddzieleniu rachunków, zależnie od tego odnoszą się one do rachunku obrotów bieżących czy też kapitałowych. W takich przypadkach konieczna jest zgoda SAFE -State Administration of Foreign Exchange Control. Dodatkowo w przypadku przychodów odnoszących się do bilansu obrotów kapitałowych istnieje obowiązek odsprzedaży środków dewizowych. Należy przy tym pamiętać, że nie wszystkie chińskie firmy mają prawo do otwarcia takiego rachunku.

5. System podatkowy

W Chinach istnieje 29 podatków:

- podatek VAT,
- podatek konsumpcyjny (Consumption Tax),
- podatek obrotowy (od działalności przedsiębiorstwa- Business Tax),
- cło (Custom Duties),
- podatek od dochodów przedsiębiorstwa (Enterprise Income Tax),
- podatek od dochodów przedsiębiorstwa zagranicznego (Income Tax on Enterprises with Foreign Investment and Foreign Enterprises),
- podatek od dochodów osobistych (Individual Income Tax),
- podatek od wydobywania surowców (Resource Tax),
- podatek miejski i użytkownika gruntów miejskich (City and Township Land Use Tax),
- podatek miejskiej konserwacji i budownictwa (City Maintenance and Construction Tax),
- zajmowania ziemi rolnej (Farmland Occupation Tax),
- podatek od środków trwałych (Fixed Assets Investment Orientation Regulation Tax),
- podatek gruntowy (Land Appreciation Tax),
- podatek od nabycia pojazdu (Vehicle Acquisition Tax),
- podatek paliwowy (Fuel Tax),
- składka na fundusz ubezpieczeń społecznych (Social Security Tax),
- podatek majątkowy (od majątku nieruchomości: House Property Tax),
- podatek od gruntu miejskiego pod nieruchomości (Urban Real Estate Tax),
- podatek od spadków (Inheritance Tax),
- podatek od używania pojazdów i statków (Vehicle and Vessel Usage Licence Plate Tax),

-
- podatek od tonażu statków (Vessel Tonnage Tax),
  - opłata skarbową (Stamp Tax),
  - podatek od aktów prawnych (Deed Tax),
  - podatek od obrotu papierami wartościowymi (Security Transaction Tax),
  - podatek od uboju (Slaughter Tax),
  - opłata bankietowa (Banquet Tax),
  - podatek rolny (Agriculture Tax),
  - podatek hodowlany (Animal Husbandry Tax).

Obywatele płacą podatek Individual Income Tax od dochodów osobistych. Zgodnie z prawem podatkowym, niektórzy podatnicy mogą skorzystać z preferencyjnych zmniejszonych podatków.

Przedsiębiorstwa zagraniczne i cudzoziemcy podlegają 17 podatkom: Value Added Tax, Consumption Tax, Business Tax, Custom Duties, Income Tax, Resource Tax, Land Appreciation Tax, Vehicle Acquisition Tax, Fuel Tax, Urban Real Estate Tax, Inheritance Tax, Vehicle and Vessel License Plate Tax, Vessel Tonnage Tax, Slaughter Tax, Agriculture Tax.

W celu zwiększenia napływu funduszy i technologii, Chiny udzielają licznych preferencji firmom i inwestorom zagranicznym oraz sukcesywnie zawierają międzynarodowe umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania i o ochronie podatkowej. Zawarto już takie umowy z 80 krajami (od 2003 roku w życie weszły 63 umowy).

Za podatek od dochodów przedsiębiorstw zagranicznych, podatek VAT i podatek konsumpcyjny odpowiedzialne jest State Taxation Bureau (Państwowe Biuro Podatkowe). Local Taxation Bureau (Lokalne Biuro Podatkowe) jest odpowiedzialne w szczególności za podatek od przedsiębiorstw i podatek dochodowy.

5.1 Podatki od dochodów osobistych

Osoby zamieszkałe w Chinach podlegają podatkowi od ich dochodów. Zwykle cudzoziemcy pracujący czasowo w Chinach nie są uważani za mieszkańców Chin.

Opodatkowanie osób nie posiadających stałego miejsca zamieszkania w Chinach zależy od okresu ich pobytu w Chinach i od źródeł dochodów. Osoby przebywające w Chinach przez okres krótszy niż rok płacą podatek tylko od dochodów uzyskanych z pracy w Chinach. Osoba może być zwolniona z opodatkowania jeśli:

mieszka w Chinach przez okres krótszy niż 90 dni w ciągu jednego roku kalendarzowego (jeśli jest obywatelem kraju mającego z Chinami układ o unikaniu podwójnego opodatkowania- przez okres krótszy niż 183 dni), lub dochód nie jest uzyskiwany z chińskiego przedsiębiorstwa lub organizacji. Osoby nie mające stałego zamieszkania w Chinach, lecz przebywające w Chinach dłużej niż 1 rok a mniej niż 5 lat, zobowiązane są do płacenia podatku tylko wówczas, gdy otrzymują dochody od osób, firm, przedsiębiorstw i innych organizacji gospodarczych wewnątrz Chin. Po 6 latach

---

opodatkowaniu podlegają wszystkie uzyskiwane dochody. W stosunku do szefa i personelu kierowniczego może mieć zastosowanie dodatkowo określona klauzula.

Stawki podatkowe

Stawki podatkowe różnią się w zależności od rodzaju dochodów i mają charakter progresywny w przedziale od 5% do 45%. Jednorazowa wpłata 800 RMB (w szczególnych przypadkach 840 RMB) jest potrącana obywatelom Chin w każdym miesiącu. Mogą być również pobierane dodatkowe opłaty. Dodatkowe świadczenia socjalne przyznane przez pracodawcę są zwolnione z podatku od dochodów pod warunkiem, że są płacone w towarzystwie lub zatrudniony płaci je z góry (wówczas otrzymuje zwrot kosztów od pracodawcy).

Możliwe jest dodatkowe obciążenie wydatków w wysokości 3.200 RMB dla osób mających stałe miejsce zamieszkania w Chinach, które otrzymują wynagrodzenia poza Chinami, jak również dla osób bez stałego miejsca zamieszkania w Chinach, które otrzymują wynagrodzenie w Chinach. Ma to zastosowanie w szczególności do emigrantów zatrudnionych w przedsiębiorstwach zagranicznych i biurach przedstawicielskich.

Dochody z handlu są opodatkowane progresywną stawką od 5% do 35%. Tantiemy autorskie, dochody z usług, zyski kapitałowe ze sprzedaży praw użytkowania gruntu i budynków, jak również odsetki, dywidendy i tantiemy są opodatkowane w wysokości 20%. Od 2000 roku, podatki dochodowe od wynagrodzeń potrącane są bezpośrednio pracownikom. Za potrącanie podatków z wynagrodzeń pracowników filii przedsiębiorstw zagranicznych odpowiada przedsiębiorstwo zagraniczne. Wymaganie potrącania stosuje się do wszystkich przedsiębiorstw zagranicznych w Chinach. Podatek od wynagrodzeń pracodawca wpłaca bezpośrednio do władz podatkowych.

5.2 Podatki obrotowe

Podatek od wartości dodanej VAT

Opodatkowaniu podlegają dostawy, przetwarzanie, naprawa i import towarów. Większość usług podlega podatkowi obrotowemu.

Stawki podatkowe

Stawka podstawowa wynosi 17%. Stosowana jest również stawka zredukowana w wysokości 13% i jest zastosowana np. do wody, grzejników, klimatyzatorów, gazu propan, gazu naturalnego, książek, czasopism, karmy dla zwierząt, maszyn rolniczych. Stawka podatkowa stosowana dla małych przedsiębiorców wynosi 6%.

Jeśli naliczony podatek przekracza podatek do zapłaty, nie ma możliwości refundacji podatku i przekroczenie jest przenoszone i kredytowane na następny okres obliczeniowy. Podatek wejściowy nie jest naliczany dla niektórych zakupów np. przy nabywaniu

---

środków trwałych. Działalności biznesowe mogą podlegać zarówno podatkowi VAT, jak i podatkowi od przedsiębiorstwa. Przedsiębiorstwa lub osoby prowadzące działalność produkcyjną, handel hurtowy i detaliczny, są uważane za prowadzące sprzedaż produktów i dlatego ich działalność podlega podatkowi VAT. Podatkowi VAT nie podlega sprzedaż, która została uznana za działalność usługową.

Import podlega podatkowi VAT. Podstawą naliczania jest cena importowa plus podatek akcyzowy (jeśli istnieje). Przepisy standaryzujące podatek eksportowy VAT należą do najbardziej skomplikowanych aspektów chińskiego prawa podatkowego. Od 1994 roku wprowadzono jako zasadę stawkę podatkową 0%.

Podatek wejściowy może być naliczany od obrotów stanowiących eksport. W praktyce, na podstawie dodatkowych klauzul, zwracane są różne części podatku. W rezultacie, zależnie od rodzaju eksportowanych towarów, od 5% do 17% wartości podatku jest refundowane.

Fakturę VAT wystawia sprzedający. Dla dostaw i usług o różnych stawkach podatkowych faktury muszą być wystawiane oddzielnie. Zwroty VAT realizowane są przez lokalne władze podatkowe. Jeśli interesy są załatwiane poza lokalnym okręgiem, podatnik musi najpierw otrzymać zaświadczenie podatkowe dla zagranicznej działalności biznesowej.

Podatek obrotowy

Stawka podatkowa zależy od typu usług i wynosi:

- 3% dla usług komunikacyjnych, transportowych, budowlanych, pocztowych i telekomunikacyjnych oraz działalności w obszarze kultury i sportu,
- 5% dla usług bankowych, finansowych, ubezpieczeniowych, hotelowych, restauracyjnych, turystycznych, leasingowych, reklamowych, prowadzonych przez przedstawicieli ds. sprzedaży, transferowych oraz związanych z przekazywaniem dochodów nienamacalnych np. praw własnościowych do nieruchomości, patentów, znaków towarowych, praw wydawniczych i sprzedaży nieruchomości (w szczególności budynków),
- 5%-20% dla usług w przemyśle rozrywkowym np. prowadzenie baru i kawiarni z danciem, baru karaoke, sali bilardowej, pola golfowego.

Podatek od przedsiębiorstwa w wysokości 5% jest również nakładany na usługi wykonywane przez biura przedstawicielskie przedsiębiorstw zagranicznych, jeśli podlegają one podatkowi od dochodów korporacyjnych (prawnicy, doradcy podatkowi, rewizjenci księgowi).

Usługi podlegające różnym stawkom podatkowym muszą być fakturowane oddzielnie.

Podatek konsumpcyjny

Podatek konsumpcyjny jest nakładany na tzw. dobra luksusowe. Stawki podatkowe są różne. Podatek akcyzowy jest nakładany na kosmetyki, produkty do pielęgnacji włosów i skóry, biżuterię, pojazdy samochodowe, alkohol, papierosy i benzynę.

W przypadku towarów importowanych, podatek jest nakładany na cenę importową plus opłaty celne. Od importu naliczany jest także podatek VAT.

Opłata skarbowa

Opłata skarbową jest nakładana na wydawanie i otrzymywanie pewnych dokumentów oraz na kontrakty. Wysokość podatku lub stawki zależy od rodzaju dokumentu. W przypadku umowy kupna, wysokość stawki dochodzi do około 0,03% ceny sprzedaży, a w przypadku umowy dzierżawy/najmu do 0,1% wysokości czynszu. Podatnik jest zobowiązany sam wyliczyć wysokość opłaty, nakleić znaczki skarbowe o odpowiedniej wartości dla danego dokumentu i anulować (przekreślić) je.

5.3 Podatek od dochodów przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym

Przedsiębiorstwa z kapitałem zagranicznym łącznie z korporacjami, w których udziałowiec zagraniczny ma więcej niż 255 udziałów, są objęte podatkiem od dochodów.

Podstawa opodatkowania - opodatkowaniu podlega dochód netto pozostający po odjęciu kosztów potrącenia podatku i strat z dochodu brutto.

Określenie dochodu

Wycena kosztów stałych musi być oparta na poniesionych kosztach nabycia lub produkcji powiększonych o wydatki poboczne. Niematerialne aktywa stałe są kapitalizowane. Bieżące aktywa w spisach księgowych są oceniane na podstawie kosztów ich nabycia lub produkcji powiększonych o koszty dodatkowe.

Koszty potrącanego podatku

Wydatki są zwykle dzielone na koszty materiałów, płace i wynagrodzenia, koszty produkcji, koszty sprzedaży, koszty administracyjne (obejmujące także wpłaty na fundusze związkowe i koszty reprezentacyjne, koszty szkoleń i opłaty za grunt), opłaty licencyjne (jeśli wnoszona jest opłata jednorazowa, wymagany jest kilkuletni przydział), koszty finansowe, koszty magazynowania, koszty operacyjne, obowiązkowe składki ubezpieczeniowe i składki na ubezpieczenie społeczne chińskiej załogi oraz opłaty finansowe na zakwaterowanie chińskiej załogi. Składki na ubezpieczenie społeczne dla emigrantów chińskich i koszty reprezentacyjne nieprzekraczające limitu nie są opodatkowane.

Zysk i dystrybucja zysku

Zysk (strata) jest powiększany o saldo (bilans) dochodów i wydatków nieoperacyjnych. Tak określony zysk stanowi podstawę do opodatkowania. Sumy potrącone z zysków po opodatkowaniu nie podlegają dystrybucji zysku. Możliwe jest ustanowienie innych funduszy dodatkowych, np. na dotacje i dodatki mieszkaniowe. Maksymalny okres przenoszenia strat wynosi 5 lat.

5.4 Składki i ulgi podatkowe

Opodatkowanie regularne

Zwykła stawka podatkowa wynosi 30% na podatek ogólnokrajowy plus 3% na podatek lokalny.

Przedsiębiorstwo ukierunkowane na działalność produkcyjną i mające zamiar kontynuować ją przynajmniej przez okres 10 lat, uzyskuje całkowite zwolnienie od płacenia podatku w okresie pierwszych 2 lat, w których osiąga zyski. W następnych 3 latach płaci podatek zmniejszony o 50%. W niektórych sektorach przemysłowych przyznawane są dalsze ulgi podatkowe o kolejne 5 lat.

Przedsiębiorstwa pro-eksportowe (eksport stanowi co najmniej 70% ich produkcji) oraz przedsiębiorstwa wytwarzające produkty zaawansowane technologicznie (high-tech) mogą uzyskać dalszą ulgę podatkową w wysokości 50% na kolejne 3 lata.

Ulga podatkowa

Ulgi podatkowe (mniejsze podatki) są przyznawane jako zachęta do inwestowania w Specjalnych Strefach Ekonomicznych, Strefach Ekonomicznych i Rozwiniętych Technologicznie, Otwartych Strefach Nadmorskich i Przygranicznych, Otwartych Ekonomicznych Strefach Nadmorskich, Rozwojowych Strefach Nowych i Wysokich Technologii, Nowym Obszarze Pudong, Państwowych Strefach Turystycznych i Wypoczynkowych, itp. W wymienionych strefach podstawowa ogólnokrajowa stawka podatkowa jest zmniejszana do 24% lub 15%,

W celu zachęcenia inwestorów zagranicznych do inwestowania w Chinach centralnych i zachodnich, stosuje się preferencyjne stawki podatkowe od 2000 roku zagraniczne przedsiębiorstwa inwestujące na tych obszarach korzystają z preferencyjnej stawki podatkowej (15%) na dalsze 3 lata po wygaśnięciu standardowych przywilejów podatkowych. Potencjalni inwestorzy powinni brać pod uwagę możliwość wycofania ww. preferencji przez rząd chiński ze względu na proces dostosowywania się do wymogów WTO i ze względu na konieczność równego traktowania przedsiębiorstw chińskich i zagranicznych.

Z ww. preferencji nie mogą korzystać przedsiębiorstwa zagraniczne, w których inwestorzy zagraniczni posiadają mniej niż 25% kapitału zakładowego (statutowego).

Reinwestowanie zysków

Jeśli zyski operacyjne są reinwestowane wewnątrz Chin przez okres co najmniej 5 lat, możliwa jest refundacja podatków w wysokości 40% zapłaconych już podatków (odpowiednio do zainwestowanych sum).

Opodatkowanie biura przedstawicielstw przedsiębiorstw zagranicznych (Foreign Representative Office)

Podstawą opodatkowania jest osiągnięty przez biuro przedstawicielskie dochód, który jest obliczany tak samo jak dla przedsiębiorstwa zagranicznego. Jeśli księgi rachunkowe nie są prowadzone i nie można precyzyjnie określić kosztów działalności, przyjmuje się w praktyce, jako podstawę do obliczania zysków 10% (lub więcej), wartości kontraktu netto.

Zgodnie z układem o unikaniu podwójnego opodatkowania (Chiny zawarły taki układ z Polską), biura przedstawicielskie nie powinny być w zasadzie opodatkowane. Kwestia opodatkowania jest uzależniona od rodzaju działalności przedsiębiorstwa macierzystego i od tego czy usługi są opłacane w biurze.

Biuro przedstawicielskie przedsiębiorstwa produkcyjnego, sprzedające swoje wyroby bezpośrednio na rynku chińskim, nie jest z reguły opodatkowane. Podatki płacone są wówczas, gdy przedsiębiorstwo macierzyste jest firmą handlową lub usługową, lub jeśli usługi są wykonywane przez filię przedsiębiorstwa macierzystego. W tym przypadku podatek dochodowy przedsiębiorstwa zagranicznego wynosi 30% plus 3% podatku lokalnego.

W celu określenia zobowiązań podatkowych pracowników biura przedstawicielskiego, którzy nie są obywatelami Chin i dla uniknięcia podwójnego opodatkowania, opodatkowuje się ich dopiero po zorganizowaniu przez biuro działalności składowania, ekspozowania lub dostarczania produktów przedsiębiorstw macierzystych, pośredniczenia oraz innej działalności przygotowawczej lub wspierającej.

Urzędy podatkowe stosują wobec biur przedstawicielskich trzy alternatywne metody obliczania dochodu do opodatkowania:

- dochód rzeczywisty - dochód biura przedstawicielskiego, odzwierciedlany w zapisach księgowych,
- dochód uznany lub podstawę zysków - powstający z działalności biznesowej biura przedstawicielskiego,
- ubruttowienie wydatków - skalkulowanie dochodu na podstawie wydatków poniesionych przez biuro przedstawicielskie.

Biura przedstawicielskie z reguły wolą nie podawać szczegółowych informacji na temat swojej działalności biznesowej i dlatego preferują przyjmowanie metody ubruttowienia wydatków dla obliczeń podatków od dochodu.

Biura przedstawicielskie podlegają opodatkowaniu od dochodu dla przedsiębiorstw zagranicznych, które przewiduje 33% podatek od wielkości dochodu do opodatkowania i 5% podatek od przedsiębiorstwa.

Formuła dla metody ubruttowienia jest następująca:

- dochód uznany dla podatku od przedsiębiorstwa równy jest wydatkom podzielonym przez 0,58.,
- dochód uznany dla podatku dochodowego przedsiębiorstwa równa się wydatkom podzielonym przez 0,85 i pomnożonym przez 0,1.

Podatek obrotowy jest równy dochodowi przedsiębiorstwa do opodatkowania pomnożonemu przez stopę podatku obrotowego dla przedsiębiorstwa (5%), czyli wydatki podzielone przez 0,85 i pomnożone przez 0,005.

Podatek dochodowy przedsiębiorstwa równy jest dochodowi przedsiębiorstwa pomnożonemu przez stopę podatku obrotowego dla przedsiębiorstwa (33%), czyli wydatki podzielone przez 0,85 i pomnożone kolejno przez 0,01 i przez 33%. Ogólna stopa podatkowa dla podatku dochodowego od przedsiębiorstwa zagranicznego i dla podatku od biura przedstawicielskiego jest równa wielkości 9,76% od wydatków jakie ponoszą biura każdego roku (5,88% dla podatku obrotowego i 3,88% dla podatku dochodowego przedsiębiorstwa).

Chiny zawarły umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania z wieloma krajami europejskimi. W rezultacie, przedsiębiorstwa podlegające opodatkowaniu w Chinach są zwolnione z obowiązku płacenia podatków w kraju pochodzenia.

Biuro przedstawicielskie podlegające podatkowi dochodowemu i podatkowi obrotowemu jest odpowiedzialne za prowadzenie księgowości i wyznaczenie audytora do jej skontrolowania. Właściwe zasady, które rządzą tym postępowaniem są dość skomplikowane i jest wskazane skorzystać w tych sprawach z usług lokalnego doradcy podatkowego.

5.5 Podatek od dywidendy

Opodatkowanie dochodu

Prawo chińskie przewiduje jednolitą stopę podatkową równą 20%. Gdy przedsiębiorstwo zagraniczne uzyskało zwolnienie podatkowe od podziału zysków, lub jeśli opodatkowanie jest pozostawione do uznania władz, stosowane są odstępstwa. Mogą też być zastosowane lokalne przepisy. Dotyczy to opodatkowania od dywidend, odsetek, leasingu, tantiemów i od zysku od kapitału.

Dla przedsiębiorstw zagranicznych z kraju, który zawarł z Chinami umowę o unikaniu podwójnego opodatkowania, przepisy wypływające z układu mają pierwszeństwo.

I tak w przypadku:

-
- dywidend - podatek jest ograniczony do 10%,
  - odsetek - podatek jest ograniczony do 10%,
  - tantiem - wysokość podatku wynosi do 10%. Nie stosuje się opłat za używanie (lub prawo do używania) wyposażenia handlowego, biznesowego i naukowego. W tych przypadkach wysokość podatku wynosi 7%.

Podatek od dywidend jest wpłacany do władz podatkowych przez organizację, która nabywa opodatkowane towary lub usługi.

6. Zakładanie działalności gospodarczej w Chinach

6.1 Uruchomienie przedstawicielstwa

Jest to najprostsza forma rozpoczęcia działalności biznesowej na terytorium ChRL. Aby otworzyć przedstawicielstwo konieczna jest kooperacja tzw. „sponsora” (wyjątkiem są banki i towarzystwa ubezpieczeniowe, które działają w oparciu o inne regulacje). Najczęściej może nim być partner chiński, z którym prowadzona jest wymiana handlowa, choć mogą nim być również miejscowe organizacje handlowe.

Wniosek powinien składać się z następujących dokumentów:

- List motywujący chęć uruchomienia przedstawicielstwa,
- Aplikacje (ich ilość różni się w zależności od regionu),
- Potwierdzona rejestracja (np. wypis z KRS),
- Potwierdzenie zdolności kredytowej,
- Nazwiska przedstawicieli w ChRL wraz z kopiami paszportów, zdjęcia i CV,
- List rekomendacyjny od chińskiego „sponsora”,
- Umowa najmu lokalu, w którym znajdować się będzie przedstawicielstwo.

Mogą być potrzebne też inne dokumenty – zależy to od władz lokalnych. Banki również oczekują rozszerzonego zestawu dokumentów, m.in.: raportu finansowego i listy członków zarządu.

Wniosek dostarcza sponsor – może się zdarzyć jednak, że konieczne będzie złożenie dokumentów osobiście. Czasami potrzebne jest też ich chińskie tłumaczenie, choć z reguły wystarczy wersja anglojęzyczna.

Na podstawie wniosku wydawana jest zgoda. Organem udzielającym zgody jest właściwy dla profilu działalności urząd – najczęściej jest to Ministry of Commerce lub też lokalne Komisje Zgoda wydawana jest w ciągu 30 dni roboczych i jest ważna 3 lata. Po otrzymaniu zgody należy zarejestrować przedstawicielstwo w ciągu 30 dni – organem rejestrującym jest State Administration for Industry and Commerce (SAIC).

Potrzebne są następujące dokumenty:

- Aplikacja,
- Licencja (wydawana wraz ze zgodą na działalność),
- Kopie wszystkich dokumentów dołączonych do wniosku o zgodę na działalność,
- Kopie paszportów pracowników przedstawicielstwa,
- Kopia umowy najmu,
- Opłata rejestracyjna.

Certyfikat rejestracji (Registration Certificate of Foreign Enterprise's Permanent Office in China) wraz z pozwoleniem na pracę są ważne przez rok. Przedstawicielstwo musi otworzyć rachunek bankowy, zarejestrować się w urzędzie podatkowym (State Taxation Bureau and Local Taxation Bureau), celnym i na policji (Public Security Bureau) w ciągu 30 dni od daty otrzymania certyfikatu (który wydawany jest w ciągu kilku dni). Wszelkie zmiany muszą być zgłaszane do urzędu wydającego zgodę i rejestrującego, a także wnioski o przedłużenie zgody (do którego musi zostać dołączony raport z działalności w ChRL). Przedstawicielstwo ma bardzo ograniczony zakres działalności (nawiązywanie kontaktów, udzielanie porad i informacji, przygotowywanie badań rynkowych) i nie może prowadzić bezpośredniej działalności biznesowej (wystawianie faktur, podpisywanie kontraktów, organizowanie importu na rzecz innych przedsiębiorstw zagranicznych). Zatrudniając obywatela ChRL należy zwrócić się do agencji, która ma pozwolenie na obsługę firm zagranicznych.

6.2 Spółka joint venture

Kolejną formą prowadzenia działalności biznesowej w Chinach jest uruchomienie spółki joint venture.

Dotyczy to zagranicznych przedsiębiorstw, zagranicznych organizacji gospodarczych i osób fizycznych (zwanymi dalej zagraniczną stroną joint venture) oraz chińskich przedsiębiorstw i organizacji gospodarczych (zwanymi dalej chińską stroną joint venture), zezwalając im na zakładanie na terytorium ChRL spółek joint venture. Spółka joint venture zyskuje na popularności, ze względu na stabilizację systemu gospodarczego ChRL - jest to forma współpracy dla inwestorów preferujących dłuższą kooperację, o szerokim zakresie.

Ustawa chroni spółkę, m.in. przed nacjonalizacją – jednakże jeśli interes publiczny nakazuje przejęcie przedsiębiorstwa, inwestorom przysługuje odpowiednia rekompensata. Umowa spółki wraz ze wszelkimi załącznikami powinna być dołączona do wniosku o zgodę na działalność w odpowiednim urzędzie odpowiedzialnym za zagraniczne stosunki ekonomiczne. Decyzja o zgodzie powinna być wydana w ciągu 90 dni od daty złożenia dokumentów. Po otrzymaniu decyzji spółka powinna zostać zarejestrowana, w celu otrzymania licencji na prowadzenie działalności.

Spółka joint venture powinna przyjąć formę spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – udział zagranicznej strony powinien być nie mniejszy niż 25 proc. kapitału założycielskiego. Wszelkie zyski, straty i ryzyko powinny być dzielone zgodnie z udziałem w kapitale założycielskim. Zmiany dotyczące kapitału założycielskiego mogą być przeprowadzane za zgodą drugiej strony.

Wkładem w działalność spółki może być gotówka, majątek rzeczowy, prawo do gruntu, prawa własności przemysłowej, technologie nieopatentowane lub inne prawa majątkowe. Jednakże technologie i wyposażenie wniesione jako aport (świadczenie na pokrycie kapitału zakładowego, wniesione nie w postaci pieniężnej ale w naturze) do spółki muszą być zaawansowane technologicznie i zgodne z potrzebami chińskiej gospodarki. Jeżeli zagraniczny wspólnik umyślnie wniesie przestarzałe technologie, będzie zobowiązany do pokrycia wynikających z tego faktu strat.

Najczęściej zanim zostanie podpisana umowa spółki, warto sporządzić list intencyjny, w którym zawarte zostaną postanowienia przyszłej umowy. List intencyjny pozwala również na wstępnym etapie rozmów uwiarygodnić chińskiego partnera poprzez uzyskanie odpowiednich dokumentów, np.: prawa własności do gruntu, czy pozwolenia na budowę. Użyteczne jest także sporządzenie listu w dwóch wersjach językowych, na wypadek wątpliwości przy tworzeniu docelowej umowy. List intencyjny jest składany (z reguły przez chińskiego partnera) do State Development and Reform Commission – SDRC (d. State Development and Planning Commission) lub lokalnych komisji planowania. Wraz z listem intencyjnym należy załączyć:

- Potwierdzoną rejestrację (np. KRS),
- Informacja z banku inwestora zagranicznego,
- Kopie paszportów sygnatariuszy listu intencyjnego,
- Jeśli podpisujący list intencyjny nie jest umieszczony w dokumentach rejestracyjnych firmy zagranicznej – notarialnie potwierdzone pełnomocnictwo,
- Krótki opis działalności inwestora zagranicznego i jego wyniki finansowe za ostatnie trzy lata (na żądanie),
- Wstępny biznesplan (zakres informacji należy wcześniej ustalić, gdyż wymagania różnią się lokalnie).

Proporcje podziału zadań w zarządzie spółki powinny wynikać z wewnętrznych ustaleń pomiędzy kooperantami, jak również decyzje odnośnie bieżącej działalności powinny być przedmiotem wewnętrznych uzgodnień.

Wszelkie kwestie dotyczące rozdziału kompetencji i zadań powinny być jasno określone w treści kontraktu.

Zysk pozostały po opłaceniu wszystkich zobowiązań powinien być podzielony zgodnie ze stopniem zaangażowania kooperantów w spółkę.

Spółka joint venture jest zobowiązana do regulowania zobowiązań podatkowych zgodnie z przepisami. Jednocześnie może otrzymać preferencyjne stawki lub zwolnienia, np. w przypadku reinwestowania w Chinach zysku po opłaceniu podatków, strona zagraniczna może zwrócić się o zwrot części podatku do wysokości wartości inwestycji. Zwykła stawka podatkowa wynosi 30% na podatek ogólnokrajowy plus 3% na podatek lokalny. Jeśli intencją ma być kontynuowanie działalności gospodarczej przez okres 10 i więcej lat, przedsiębiorstwa ukierunkowane na produkcję całkowicie zwalniane są z opodatkowania przez okres pierwszych 2 lat, w których osiągają zyski, a przez następne 3 lata płacą podatek zmniejszony o 50%.

Możliwość zwrotu istnieje, gdy zyski operacyjne są reinwestowane wewnątrz Chin przez okres co najmniej 5 lat. Możliwa jest refundacja podatków w wysokości 40% w stosunku do podatków już zapłaconych (odpowiednio do zainwestowanych sum). Spółka joint venture powinna założyć rachunek walutowy w banku, posiadającym zezwolenie na działalność z obcymi walutami - wszelkie operacje dotyczące rozliczeń walutowych powinny być prowadzone w zgodzie z przepisami o kontroli wymiany walutowej.

Spółka joint venture może uzyskać pożyczkę od instytucji finansowej znajdującej się zarówno na terytorium ChRL, jak i poza nim, powinna ubezpieczyć swą działalność w towarzystwie ubezpieczeniowym działającym w Chinach a jej plany operacyjne powinny być dostarczane do odpowiednich organów administracyjnych w celach statystycznych.

Zakupy niezbędnych materiałów i surowców powinny być dokonywane w pierwszej kolejności w Chinach. Produkcja spółki powinna być lokowana poza granicami ChRL.

W razie potrzeby spółka może otwierać oddziały na terenie Chin.

W przypadku, gdy umowa spółki przewiduje określony termin działalności, a obie strony wyrażą wolę jej kontynuowania, zarząd powinien złożyć wniosek o przedłużenie działalności na 180 dni przed terminem wygaśnięcia przedsięwzięcia. Odpowiedź powinna być udzielona w ciągu 30 dni.

6.3 Przedsięwzięcia joint venture

Inną, prostszą formą współpracy z partnerem chińskim jest założenie przedsięwzięcia joint venture. Dotyczy to zagranicznych przedsiębiorstw, zagranicznych organizacji gospodarczych i osób fizycznych (zwanymi dalej stroną zagraniczną) oraz chińskich przedsiębiorstw i organizacji gospodarczych (zwanymi dalej stroną chińską), zezwalając im na zakładanie na terytorium ChRL przedsięwzięć joint venture.

Ta forma współpracy wydaje się właściwa dla inwestycji krótkoterminowych, o szybkiej stopie zwrotu. Może to być eksploatacja surowców, budowa hoteli – są to inwestycje, gdzie wyposażenie jest dostarczane przez stronę zagraniczną i spłacane z zysków.

W umowie o współpracy powinny znaleźć się następujące kwestie:

- warunki kooperacji i wielkość inwestycji,
- sposób podziału produkcji i zysku,
- sposób podziału ryzyka i strat,
- zasady zarządzania spółką i jej majątkiem,
- czas obowiązywania spółki.

Przedsięwzięcie joint venture jest, w rozumieniu prawa ChRL, osobą prawną podlegającą regulacjom chińskim, chyba że strony zdecydują inaczej.

Profil działalności powinien być ukierunkowany na eksport lub zaawansowaną technologicznie produkcję. Do wniosku o rejestrację, który składany jest w organie administracyjnym odpowiedzialnym za zagraniczne stosunki ekonomiczne lub u władz lokalnych, należy dołączyć umowę o współpracy.

Przedsięwzięcie po otrzymaniu zgody na działalność powinno w ciągu 30 dni złożyć wniosek do State Administration for Industry and Commerce (SAIC), w celu uzyskania potwierdzenia rejestracji i licencji na prowadzenie działalności. Data wydania licencji jest datą rozpoczęcia kooperacji.

W ciągu następujących 30 dni od daty uzyskania licencji trzeba dokonać rejestracji do celów podatkowych. Procedura rejestracji jest identyczna jak w przypadku spółki joint venture.

Wszelkie poważniejsze zmiany w umowie o współpracy powinny być zgłaszane do odpowiednich władz, które dokonały rejestracji, a jeżeli są to kwestie związane ze zmianą przedmiotu działalności przedsięwzięcia i podstawy opodatkowania do urzędu podatkowego.

Wkładem w działalność przedsięwzięcia może być gotówka, majątek rzeczowy, prawo do gruntu, prawa własności przemysłowej, technologie nie objęte patentami lub inne prawa majątkowe.

Warunki inwestycji i kooperacji powinny zostać zweryfikowane przez uprawnionych księgowych lub instytucje certyfikujące.

Przedsięwzięcie powinno posiadać zarząd lub wspólny organ zarządzający, działający na zasadzie równego podziału uprawnień zarządzających, tzn.: przewodniczący organu reprezentuje jedną stronę umowy, jego zastępca – drugą.

Przedsięwzięcie joint venture powinno prowadzić księgi rachunkowe na terytorium ChRL pod rygorem kary finansowej lub zawieszenia licencji.

Przedsięwzięcie joint venture powinno założyć rachunek walutowy w banku, posiadającym zezwolenie na działalność z obcymi walutami - wszelkie operacje dotyczące rozliczeń walutowych powinny być prowadzone w zgodzie z przepisami o kontroli wymiany walutowej.

Przedsięwzięcie joint venture może uzyskać pożyczkę od instytucji finansowej znajdującej się zarówno na terytorium ChRL, jak i poza nią.

Strony powinny ubezpieczyć wspólną działalność w towarzystwie ubezpieczeniowym działającym na terytorium Chin.

Przedsięwzięcie joint venture jest uprawnione do zakupu i importu surowców z dowolnego źródła.

W przypadku, gdy przedsięwzięcie joint venture ma trudności z uzyskaniem równowagi na rachunku obrotów bieżących, może wnioskować do właściwych władz o pomoc. Przedsięwzięcie joint venture jest zobowiązane do regulowania zobowiązań podatkowych zgodnie z przepisami. Jednocześnie może otrzymać preferencyjne stawki lub zwolnienia.

Jeżeli po upływie umownego okresu trwania przedsięwzięcia, na podstawie umowy o współpracy wszystkie środki trwałe przejdą na rzecz chińskiego partnera, to zagraniczna strona może zagwarantować sobie umownie sposób rekompensaty zainwestowanych środków (zgoda urzędu podatkowego jest konieczna, jeśli zwrot następuje przed opłaceniem należności podatkowych). Zakres odpowiedzialności za ewentualne zobowiązania powinien być ustalony w umowie o współpracy.

Zagraniczna strona po uregulowaniu wszelkich zobowiązań może przetransferować środki uzyskane z działalności przedsięwzięcia (w części odpowiadającej umowie) za granicę.

W przypadku, gdy umowa o współpracy przewiduje określony termin działalności, a obie strony wyrażą wolę jej kontynuowania, zarząd powinien złożyć wniosek o przedłużenie działalności na 180 dni przed terminem wygaśnięcia przedsięwzięcia. Odpowiedź powinna być udzielona w ciągu 30 dni.

6.4 Przedsiębiorstwo zagraniczne

Ze względu na spore ograniczenia szczegółowe i ogólne w zakresie profilu prowadzonej działalności, podjęcie decyzji o uruchomieniu przedsiębiorstwa zagranicznego na terenie ChRL musi być poparte rzetelnymi badaniami marketingowymi. Ograniczenia natury ogólnej są następujące:

- Przedsiębiorstwo zagraniczne wykorzystując zaawansowane technologie i użytkując jednocześnie nowoczesne maszyny i urządzenia musi wprowadzać nowe produkty. Produkcja musi efektywnie wykorzystywać surowce i energię, a także wprowadzać substytuty dla importowanych surowców,
- Roczny eksport przedsiębiorstwa musi przekroczyć 50% produkcji i bilansować rachunek obrotów bieżących lub nawet powodować nadwyżkę.

Formą prawną przedsiębiorstwa zagranicznego jest spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Chiny zachęcają do wykorzystywania zaawansowanych technologii, chronią inwestorów zagranicznych, m.in. przed nacjonalizacją – jednakże jeśli interes publiczny nakazuje przejęcie przedsiębiorstwa, inwestorowi przysługuje odpowiednia rekompensata. Wniosek dotyczący założenia przedsiębiorstwa powinien być rozpatrzony przez organy administracyjne odpowiedzialne za zagraniczne stosunki ekonomiczne w ciągu 90 dni od daty złożenia;

Podobnie jak w przypadku joint venture biznes plan powinien być dostarczony do SDRC (State Development and Reform Commission) celem uzyskania akceptacji. Następnie statut przedsiębiorstwa, biznes plan i poniższe dokumenty należy złożyć w MOFCOM (Ministra of Commerce of the People's Republic of China) lub COFTEC (Commission of Foreign Trade and Economic Cooperation).

- Wniosek o zgodę na uruchomienie przedsiębiorstwa zagranicznego,
- Skład zarządu,
- Potwierdzona rejestracja gospodarcza inwestora,
- Potwierdzenie wiarygodności kredytowej,
- Lista produktów, które będą importowane przez przedsiębiorstwo,
- Zgoda władz prowincji, gdzie zlokalizowane będzie przedsiębiorstwo.

Inwestor po otrzymaniu zgody na działalność powinien w ciągu 30 dni złożyć wniosek do State Administration for Industry and Commerce (SAIC) w celu uzyskania potwierdzenia rejestracji i licencji na prowadzenie działalności. Data wydania licencji jest datą założenia przedsiębiorstwa. W ciągu następnych 30 dni od daty uzyskania licencji inwestor powinien dokonać rejestracji do celów podatkowych.

Przedsiębiorstwo zagraniczne jest w rozumieniu prawa ChRL osobą prawną podlegającą regulacjom chińskim, ze wszelkimi konsekwencjami w odniesieniu do np. zgłaszania fuzji, przejęć, zatrudniania obywateli chińskich, prowadzenia ksiąg rachunkowych w Chinach.

Inwestor jest zobowiązany do rozpoczęcia działalności w terminie przewidzianym w licencji pod rygorem jej unieważnienia.

W przypadku porównywalnych źródeł i warunków, zakupy materiałów powinny odbywać się w Chinach.

Inwestor powinien ubezpieczyć swą działalność w towarzystwie ubezpieczeniowym działającym na terytorium Chin.

Przedsiębiorstwa zagraniczne są zobowiązane do regulowania zobowiązań podatkowych zgodnie z przepisami. Jednocześnie mogą otrzymać preferencyjne stawki lub zwolnienia, np. w przypadku reinwestowania w Chinach zysku po opłaceniu podatków, inwestor może zwrócić się o zwrot części podatku do wysokości wartości inwestycji.

Wszelkie operacje dotyczące rozliczeń walutowych powinny być prowadzone w zgodzie z przepisami o kontroli wymiany walutowej – przedsiębiorstwo powinno otworzyć rachunek w banku centralnym lub banku posiadającym pozwolenie na prowadzenie obsługi operacji walutowych.

W przypadku, gdy przedsiębiorstwo zagraniczne otrzymało terminową licencję na prowadzenie inwestycji, a inwestor zamierza kontynuować działalność, powinien on złożyć wniosek o przedłużenie na 180 dni przed terminem wygaśnięcia licencji. Odpowiedź powinna być udzielona w ciągu 30 dni.

6.5 Spółki akcyjne

Jest to niezwykle rzadka formuła kooperacji międzynarodowej – większość przedsiębiorstw chińsko-zagranicznych funkcjonuje jako spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Działalność spółek akcyjnych reguluje specjalne rozporządzenie MOFTEC (Provisional Regulations on the Establishment of Foreign-Funded Companies Limited by Shares). Przepisy te nie określają maksymalnej liczby akcjonariuszy – przynajmniej jeden musi być zagranicznym inwestorem. Prawo Handlowe uzupełnia, że musi ich być przynajmniej pięciu, z czego połowa z siedzibą w Chinach. Kapitał akcyjny musi wynosić minimum 30 milionów RMB (ok. 3,7 mln USD), z czego przynajmniej 25% obejmuje inwestor zagraniczny.

6.6 Holding

Holding musi funkcjonować jako joint venture albo przedsiębiorstwo zagraniczne. Podstawy prawne działania są następujące:

- Do najważniejszych regulacji prawnych dotyczących holdingu należą:
- Obowiązek posiadania przez inwestora wystarczających możliwości kredytowych do założenia holdingu,
- Środki inwestora w wysokości przynajmniej 400 milionów USD,
- Sam holding powinien posiadać kapitał założycielski w wysokości przynajmniej 30 milionów USD.

6.7 Przedsiębiorstwa z sektora usług finansowych

Aktualne regulacje dotyczące otwierania na terenie ChRL przedsiębiorstw z sektora usług finansowych znalazły się w Traktacie Akcesyjnym Chin do Światowej Organizacji Handlu (WTO).

Instytucje bankowe

Dostęp do rynku: Zagraniczne banki mogą świadczyć następujące usługi: depozyty; pożyczki i kredyty; leasing finansowy, obsługa kart płatniczych, gwarancje, operacje walutowe. Nie mogą świadczyć usług związanych z transferem informacji finansowych i doradztwem ww. obszarach. Firmy leasingowe zostaną dopuszczone do działania razem z chińskimi. Od 2006 r. nie ma ograniczeń regionalnych dla tego typu działalności. Forma działalności: podmiot zależny, oddział, spółka joint venture.

Wymagania: aby otrzymać licencję na prowadzenie działalności bankowej jako podmiot zależny od banku zagranicznego lub zagraniczna instytucja finansowa należy posiadać środki w wysokości co najmniej 10 miliardów USD. Aby otrzymać licencję na prowadzenie oddziału zagranicznego banku w ChRL należy posiadać środki w wysokości co najmniej 20 miliardów USD. Aby otrzymać licencję na prowadzenie zagranicznego banku w formie spółki joint venture w ChRL należy posiadać środki w wysokości co najmniej 10 miliardów USD. Aby uczestniczyć w operacjach z wykorzystaniem RMB należy działać w Chinach przez przynajmniej 3 lata i przynosić zysk przez dwa lata z rzędu.

Zakres działalności: Po akcesji banki mogą prowadzić obsługę w RMB wszystkich osób zagranicznych oraz chińskich osób prawnych (w walutach obcych bez ograniczeń) – osoby fizyczne będą mogły być obsługiwane od 2007 r..

Fundusze kapitałowe

Dostęp do rynku: bezpośredni dostęp do rynku akcji B, przedstawicielstwa mogą zostać specjalnymi członkami chińskich giełd papierów wartościowych.

Forma działalności: spółki joint venture z zagranicznym udziałem do 33%, zarządzające funduszami krajowych walorów. Od 2005 r. udział zagranicznego inwestora może wzrosnąć do 49% oraz będzie można tworzyć spółki joint venture, z zagranicznym udziałem co najwyżej 1/3, inwestujące bezpośrednio we wszystkie rodzaje akcji (A, B i H).

Wymagania: Brak szczegółowych wymagań.

---

7. Handel zagraniczny Chin

Przez pierwsze sześć miesięcy roku 2005, bo takie są najnowsze dane państwowego urzędu celnego, wymiana w handlu zagranicznym Chin wzrosła o 23,2% osiągając wartość 645,03 mld USD. Największy wzrost aż o 54,6%, tj. ponad 186 miliardów USD odnotowano w eksporcie produktów elektrycznych i mechanicznych. Dane pokazują, iż Unia Europejska jest wciąż głównym partnerem handlowym, a dwustronna wymiana przekroczyła 100 mld USD. Stany Zjednoczone i Japonia to kolejne najważniejsze państwa w wymianie handlowej Chin.

7.1 Rezerwy walutowe

Chiny wyprzedziły Japonię pod względem wartości posiadanych rezerw walutowych. Zdystansowały w ten sposób dotychczasowego lidera światowego tej kategorii. Według dziennika China Business News rezerwy walutowe wynosiły na początku 2006 roku 853,7 miliardów USD. Wzrastają one dzięki ciąglemu napływowi kapitału i wysokiej nadwyżce w bilansie handlowym.

7.2 Główne towary eksportowe Chin:

- maszyny biurowe, sprzęt komputerowy
- ubrania
- urządzenia telekomunikacyjne
- urządzenia elektryczne
- obuwie

7.3 Główne towary importowe:

- urządzenia elektryczne
- ropa naftowa i pochodne
- maszyny biurowe, sprzętu komputerowy
- maszyny przemysłowe
- urządzenia telekomunikacyjne

Chiny mają kontakty handlowe z ponad 220 krajami i regionami.

Rodzaje i środki wykorzystania kapitałów zagranicznych przez Chiny dzielą się na trzy główne rodzaje:

- kredyty z zagranicy, są to m.in kredyty od rządów innych krajów, z międzynarodowych organizacji finansowych i zagranicznych banków komercyjnych,

-
- kredyty eksportowe i wysłane obligacje za granicą,
  - bezpośrednie inwestycje zagranicznych biznesmanów.

Główne korporacje międzynarodowe w Chinach

- Volkswagen
- Boeing
- Nokia
- Microsoft

7.4 Specjalne Strefy Ekonomiczne

Specjalna Strefa Ekonomiczna (SSE) – jest to wydzielone terytorium państwa, na obszarze, którego dla zagranicznych i lokalnych przedsiębiorców funkcjonują specjalne ulgowe warunki gospodarcze (ulgi w systemie: celnym, dzierżawy gruntu, walutowym, wizowym oraz warunków pracy i zatrudnienia), które stwarzają dogodny klimat dla inwestycji kapitału zagranicznego.

Specjalne Strefy Ekonomiczne

Obecnie na terytorium ChRL istnieje 5 Specjalnych Stref Ekonomicznych (SSE). Rządy lokalne SSE posiadają znacznie większe kompetencje w sprawach gospodarczych. Niezależnie o regulacji ustalanych na szczeblu państwowym SSE oferują inwestorom swoistego rodzaju preferencyjne traktowanie. Począwszy od 1996 roku rozpoczął się etap „udoskonalania”, w którym różne gałęzie przemysłu ulegały restrukturyzacji, głównie w zakresie przechodzenia od produkcji opartej na zaangażowaniu dużej liczby siły roboczej do zaawansowanych technologii, przemysłu opartego na wysokim wskaźniku wartości dodanej. Specjalne Strefy Ekonomiczne działają jako eksperymentalna i pokazowa baza chińskiej gospodarki.

7.5 Strefy Rozwoju Technologiczno-Gospodarczego

Na mocy odrębnych decyzji Rady Państwowej ChRL działają 54 strefy rozwoju technologiczno-gospodarczego w swym charakterze zbliżone do systemu organizacyjnego SSE. Powstały w miastach otwartych w celu stworzenia doskonałych warunków dla środowiska inwestycyjnego z założeniem przyciągania coraz większej ilości inwestycji zagranicznych i najnowszych technologii. Podobnie jak SSE strefy te mają prawo tworzenia własnych regulacji prawnych z preferencyjnym ukierunkowaniem na rozwój i wdrażanie intensywnych technologii. Władze lokalne posiadają prawo samodzielnej akceptacji projektów inwestycyjnych nie przekraczających wartości 30 mln USD.

Specyficzny charakter oraz specjalne prawa posiada powstała decyzją Rady Państwowej ChRL we wrześniu 1990 roku strefa, zwana „Nową strefą rozwoju Pudong” (Shanghai).

Poza ww. istnieją również strefy: Wolnocłowe; Państwowe Strefy Rozwoju Przemysłowego Zaawansowanych Technologii; Gospodarcze Strefy Graniczne oraz Strefy Produkcji Eksportowej.

7.6 Strefy wolnocłowe

Strefy wolnocłowe powstały jako strefy gospodarcze zatwierdzone przez Rząd ChRL i nadzorowane przez Urząd Celny w celu prowadzenia działalności w obrocie handlu zagranicznego i obsługi celnej, przystosowane do obowiązujących praktyk międzynarodowych. Są zbliżone w swoim charakterze do (światowych) stref wolnego handlu, w których inwestorom zagranicznym zezwala się na prowadzenie handlu zagranicznego, składów celnych i produkcji proeksportowej. W strefach tych dozwolony jest wolny handel, wolna wymiana z zagranicą, wolny przywóz i wywóz towarów oraz wolny wjazd i wyjazd personelu i inne „wolności”, z wyjątkiem tych, które są zabronione przez państwo.

Strefy celne, a jest ich 15, są ze wszystkich otwartych stref w Chinach najbardziej elastyczne.

7.7 Regulacje dotyczące importu i eksportu

Zgodnie Prawem Handlu Zagranicznego (Foreign Trade Law of the People's Republic of China), obowiązującym od 1 lipca 1994 r. towary i technologie co do zasady mogą być importowane i eksportowane bez ograniczeń, o ile inne regulacje nie stanowią inaczej. Podstawą ograniczenia mogą być m.in. względy bezpieczeństwa państwa lub bezpieczeństwa obywateli, deficyt obrotów bieżących, zbyt mały popyt lub podaż danego produktu na rynku krajowym, kwestie sanitarne i ochrony środowiska.

7.8 Przepisy celne

Wszelkie działania zmierzające do zmian w chińskich stawkach i regulacjach celnych, muszą być obecnie zgodnie z warunkami przystąpienia Chin do WTO. Chiny przyjęły również zasady Międzynarodowej konwencji o opisie i kodowaniu towarów (International Convention for the Description and Coding of Goods), dzięki czemu łatwiejsze stało się ustalanie stawek celnych.

8. Dotychczasowa współpraca Polski i Chin

8.1 Główne dokumenty regulujące stosunki gospodarczo-handlowe między Polską a Chinami to:

- Umowa między Rządem PRL a Rządem ChRL w sprawie unikania podwójnego opodatkowania i zapobiegania uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu, zawarta w Pekinie 7 czerwca 1988 r.;
- Umowa między Rządem PRL a Rządem ChRL w sprawie wzajemnego

-
- popierania i ochrony inwestycji, zawarta w Pekinie 7 czerwca 1988 r.;
  - Umowa fitosanitarna między Rządem RP i Rządem ChRL, zawarta w Pekinie 22 września 1994 r.;
  - Umowa o współpracy naukowo-technicznej, podpisana w Pekinie 13 kwietnia 1995 r.;
  - Umowa między Rządem PRL a Rządem ChRL o cywilnej komunikacji lotniczej, podpisana w Pekinie 20 czerwca 1986 r.;
  - Porozumienie o współpracy w zakresie wzajemnego uznawania badań, certyfikatów i znaków zgodności wyrobów zawarte między Polskim Centrum Badań i Certyfikacji RP i Państwowym Zarządzeniem Kontroli Towarów Eksportowanych i Importowanych ChRL, podpisane w Pekinie 15 grudnia 1995 r. (nie weszła w życie);
  - Umowa między Rządem RP a Rządem ChRL o współpracy w transporcie morskim (październik 1996, Warszawa);
  - Umowa o współpracy w zakresie zapewnienia warunków zdrowotnych produktom pochodzenia zwierzęcego, będącym przedmiotem wzajemnego obrotu handlowego między Ministerstwem Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej RP a Ministerstwem Rolnictwa ChRL (listopad 1997, Pekin);

Umowa między Rządem RP a Rządem ChRL o współpracy gospodarczej podpisana 8 czerwca 2004 r. w Warszawie. Umowa przewiduje utworzenie wspólnej komisji ds. współpracy gospodarczej, jest dostosowana do prawa Unii Europejskiej. Umowa weszła w życie 27 kwietnia 2005 r.

8.2 Współpraca gospodarcza

Chiny są największym partnerem handlowym Polski w Azji pod względem wartości wymiany handlowej oraz wielkości importu. Według danych GUS obroty z tym krajem wyniosły w 2005 r. ok. 6 mld USD.

Głównym celem polskiej polityki handlowej wobec Chin jest szybszy wzrost eksportu, wspieranie działań polskich przedsiębiorstw na rynku chińskim oraz promocja gospodarcza naszego kraju.

Polska przedstawiła Chinom propozycję rozszerzenia eksportu z Polski i współpracy gospodarczej, m.in. w zakresie wspólnej produkcji śmigłowców, współpracy w poszukiwaniu złóż miedzi, eksportu maszyn górniczych, a także produktów rolno-spożywczych. Podjęto decyzję o utworzeniu grupy roboczej ds. współpracy przedsiębiorstw oraz grupy roboczej ds. współpracy w zakresie inwestycji.

Podpisano memorandum Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych oraz Agencji Promocji Inwestycji Ministerstwa Handlu Chin w sprawie porozumienia o współpracy w zakresie wzajemnej promocji inwestycji. Zawarto również umowę o współpracy między Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości a Biurem Rozwoju Handlu Ministerstwa Handlu Chin.

8.3 Eksport - informacje ogólne

Wartość eksportu z Polski do Chin wyniosła w 2005 r. 590,6 mln USD. Swoje towary wyeksportowało do tego kraju 848 zarejestrowanych w Polsce firm. Do największych eksporterów należą: KGHM Polska Miedź S.A., Zakłady Azotowe „Puławy” S.A., Gdańska Stocznia „Remontowa” im. J. Piłsudskiego S.A., Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach S.A., „CIECH” S.A., Mondi Packaging Paper Świecie S.A., Zakłady Chemiczne ZACHEM S.A., Zakłady Azotowe Kędzierzyn S.A., „Cortex Chemicals” Sp. z o.o., Alstom Power.

W polskim eksporcie wzrósł udział wyrobów z metali nieszlachetnych (z 31,9% o 32,4%), chemikaliów (do 26,5%), maszyn mechanicznych i elektrycznych (do 17,3%), papieru opakowaniowego (do 2,8%), tworzyw sztucznych i wyrobów gumowych (do 4,1%), produktów pochodzenia zwierzęcego (do 2,1%) i wyrobów z minerałów (do 1,4%).

Mniej niż w roku 2004 eksportowano pojazdów (9,7% udziału w eksporcie) i przyrządów precyzyjnych (0,7% udziału).

Oznacza to niekorzystną zmianę w strukturze eksportu do Chin. Z 57,2% do 65,8% wzrósł w nim udział surowców i półproduktów oraz wyrobów nisko przetworzonych (miedzi, chemikaliów, tworzyw sztucznych, papieru).

Po czterech miesiącach 2006 r. eksport do Chin osiągnął 200,2 mln USD.

8.4 Import - informacje ogólne

Wartość importu z Chin wyniosła w 2005 r. 5496,6 mln USD. Liczba importerów wyniosła 11474. W imporcie wzrósł udział maszyn mechanicznych i elektrycznych (z 41,9 proc. do 47%) oraz obuwia (do 4,5%). Zmalał natomiast udział materiałów i wyrobów włókienniczych (z 13,7% do 11,7%) oraz wyrobów różnych, głównie mebli i zabawek (z 8,4% do 7,9%). W strukturze importu większą część stanowią towary o wysokim stopniu przetworzenia (maszyny, przyrządy precyzyjne) – 52,8%.

Po czterech miesiącach 2006 r. import z Chin wyniósł 1992 mln dolarów, a ujemne saldo Polski sięgnęło w tym okresie 1,8 mld dolarów.

8.5 Obroty handlowe z Chinami w latach 2000- 2005.

Obroty handlowe Polski z Chinami w latach 2000- 2005 charakteryzowała wysoka dynamika eksportu i jednocześnie znaczna przewaga importu nad eksportem. Ujemne saldo Polski wzrosło.

W 2005 roku w polskim eksporcie do Chin wzrósł udział następujących grup towarowych:

- metale nieszlachetne i wyroby ze stali nieszlachetnych (głównie miedź i złoto miedziane) - udział tej grupy towarowej w eksporcie z Chin do Polski wzrósł z 31,9% w 2004 roku do 34,1% w 2005 roku.
- chemikalia (głównie karpolaktam) - z 20,6% do 25,9%,

-
- maszyny mechaniczne i elektryczne (w tym głównie części i urządzenia elektromechaniczne, lampy elektronowe, przewody elektryczne, wirówki do oczyszczalni ścieków, części maszyn papierniczych, maszyny rolnicze, urządzenia transportu taśmowego, części silników spalinowych, części kotłów parowych)
- z 14,4% do 16,3%,
  - papier opakowaniowy (do produkcji tektury falistej)- z 2,7% do 2,8%,
  - tworzywa sztuczne i wyroby gumowe (głównie poliamidy i ich odpady oraz uszczelki gumowe)- z 2,0% do 3,8%,
  - produkty pochodzenia zwierzęcego (mięso drobiowe, pióra ptasie, jelita)
- z 1,2% do 1,5%,
  - wyroby z minerałów (głównie ceramiczne wyroby konstrukcyjne)- z 0,9% do 1,5%.

Udział następujących grup towarowych zmniejszył się:

- pojazdy (głównie statki, części samochodowe)- z 23,4% do 10,1%,
- przyrządy precyzyjne- z 1,2% do 0,7%.

Niekorzystnie zmieniła się struktura polskiego eksportu do Chin. Wzrósł udział surowców i półproduktów oraz wyrobów nisko przetworzonych (miedź, chemikalia, tworzywa sztuczne, papier) - z 57,2% do blisko 67%. Uwidocznili się to również w składzie pierwszej dziesiątki polskich eksporterów, w której znalazła się tylko jedna firma eksportująca maszyny i pojazdy.

W 2005 roku w polskim imporcie z Chin wzrósł udział w następujących grupach towarowych:

- maszyny mechaniczne i elektryczne, w tym znaczna część to sprzęt informatyczny (udział tej grupy towarowej w polskim imporcie w 2005 roku wzrósł do 46,0% z 41,9% w 2004 roku.),
- obuwie- z 41,9% do 46,0%.

Zmniejszył się udział następujących pozycji:

- materiały i wyroby włókiennicze (głównie gotowa odzież, w tym także produkcja polskich firm wytwarzających w Chinach, np. LPP)- z 13,7% do 12,1%,
- wyroby różne (głównie meble i zabawki)- z 8,4% do 8,1%.

W polskim eksporcie do Chin w 2005 roku towary o wysokim stopniu przetworzenia (maszyny, pojazdy i przyrządy precyzyjne) stanowiły łącznie 27,1%, natomiast w imporcie udział tych towarów wynosi 51,8%.

8.6 Perspektywy rozwoju współpracy

- Priorytetową dziedziną współpracy z Chinami są dla Polski nowoczesne technologie.

Do perspektywicznych obszarów współpracy należą:

- ochrona środowiska przemysł metalurgiczny, maszynowy i elektro-energetyczny;
- przemysł chemiczny;
- przetwórstwo rolno-spożywcze;
- przemysł drzewny i meblowy;
- górnictwo;
- przemysł motoryzacyjny;
- produkcja samolotów specjalistycznych w Chinach;
- energetyka.

8.7 Inwestycje chińskie w Polsce i polskie w Chinach

Z danych PAIiZ wynika, że wartość inwestycji chińskich w Polsce do końca 2004 r. wynosiła 50 mln USD. Chińskie Ministerstwo Handlu szacuje wartość polskich inwestycji w Chinach w latach 1994-2002 na łączną kwotę 24,2 mln USD.

Do najważniejszych działań w zakresie inwestycji w 2005 i 2006 r. można zaliczyć:

- wrzesień 2005 r. – zawarcie ramowego porozumienia między ARP i chińską firmą Poly Technologies, które ułatwi eksport kolejnej partii samolotów Dromader do Chin i daje szansę na wspólną produkcję samolotów tego typu w Chinach;
- październik 2005 r. – podpisanie listu intencyjnego między Zabrzańskimi Zakładami Mechanicznymi oraz China Coal Mining Engineering Equipment Corp. o wspólnej produkcji wrębiarek węglowych w Chinach;
- październik 2005 r. – zawarcie umowy o współpracy technologicznej dot. napędów hybrydowych dla autobusów, między Politechniką Warszawską oraz Beijing Institute of Technology;
- styczeń 2006 r. – oddanie do użytku przez polską firmę „Elektra” oczyszczalni ścieków w mieście Wuhan w prowincji Hubei;
- kwiecień 2006 r. – oddanie do użytku zakładu utylizacji odpadów w Jinzhou (w prowincji Liaoning), wybudowanego w dużej mierze przez polską firmę Ekomeł;
- kwiecień 2006 r. – podpisanie umowy o utworzeniu joint venture między firmą Bioton S.A. i chińskim partnerem;
- kwiecień 2006 r. – zawarcie ramowej umowy o współpracy w modernizacji kopalń, pomiędzy ARP i Biurem ds. Przemysłu Węglowego Regionu Autonomicznego Mongolii Wewnętrznej;

- kwiecień 2006 r. – podpisanie umowy o współpracy w produkcji śmigłowców, między PZL Świdnika i firmą Jiujiang Red Eagle Science and Technology Development Co.

W ciągu 2005 r. i 2006r. w Polsce złożyło wizytę kilkaset chińskich delegacji, reprezentujących firmy oraz kilkanaście z resortów gospodarczych. W marcu i kwietniu 2006 r. doszło do istotnych spotkań nt. współpracy gospodarczej na szczeblu rządowym. Do najciekawszych wspólnych inicjatyw gospodarczych można zaliczyć Forum Gospodarcze branży górniczej, które 30 marca zorganizował w Chinach Wydział Ekonomiczno-Handlowy Ambasady RP, a także Polsko-Chińskie Forum Biznesu z udziałem ok. 100 polskich i 40 chińskich firm, które 20 kwietnia zorganizowała Krajowa Izba Gospodarcza i Ministerstwo Handlu Chin.

8.8 Branże i towary o największych możliwościach eksportowych

Chiny stają się coraz bardziej otwarte na towary i usługi zagraniczne.

Rynek chiński jest bardzo atrakcyjny ze względu na ogromną liczbę potencjalnych odbiorców, szybkie tempo wzrostu gospodarczego (wynoszące 9% rocznie), oraz na coraz większą (szacowaną na kilkaset milionów) grupę osób zamożnych. W Polsce uwagę partnerów chińskich zwracają dogodne warunki prowadzenia działalności gospodarczej i członkostwo w Unii Europejskiej, bliskość polskiej granicy wschodniej (która jest jednocześnie wschodnią granicą UE) i południowej, oraz dostęp Polski do morza.

Rynek chiński nie jest łatwy z wielu względów. Jest to rynek odległy. Istnieje silna konkurencja ze strony producentów lokalnych i firm zagranicznych.

Wprowadzenie towarów zagranicznych na rynek chiński wymaga dużego zaangażowania środków finansowych oraz czasu. Dodatkowo nakładają się na to różnice kulturowe, różnice gustów i przyzwyczajęń odbiorców oraz bariera językowa. W stosunku do skali rynku, jak i panującej na nim konkurencji, większość polskich firm działających w Chinach jest stosunkowo mała.

Górnictwo węglowe, systemy bezpieczeństwa kopalń

- maszyny i urządzenia mechaniczne, sprzęt elektryczny i części do nich
- kombajny ścianowe
- obudowy
- przenośniki
- systemy wykrywania i kontroli metanu
- kable górnicze
- łańcuchy napędowe do maszyn i urządzeń

Warunki dostępu do rynku

Nie ma specjalnych wymogów importowych wobec maszyn i urządzeń górniczych.

Chłonność i zapotrzebowanie rynku

Produkcja maszyn i urządzeń dla górnictwa węglowego zabezpiecza ponad 95% potrzeb krajowego przemysłu węglowego Chin. Szacuje się, że nadal będzie istniało zapotrzebowanie (szczególnie ze strony dużych korporacji węglowych, zwiększających swoje moce produkcyjne) na zaawansowany technologicznie sprzęt zagraniczny zwłaszcza w ramach realizacji programów rozwojowych zacofanych regionów Chin północno - zachodnich. Głównymi dostawcami maszyn i urządzeń dla górnictwa od lat 90 są firmy z USA, Niemiec, Wielkiej Brytanii, Japonii, Australii, oraz od kilku ostatnich lat z Korei Południowej. Polskie firmy podejmują aktywne starania powrotu na rynek chiński, na którym zajmowały ważną pozycję w latach 70 i 80 ubiegłego wieku. Partnerzy chińscy oczekują zapewnienia kompleksowych usług i rozwiązania większości problemów przez zagranicznego dostawcę, który zagwarantuje łatwość korzystania z serwisu posprzedażnego. Funkcjonowanie stałego przedstawiciela KOPEXU w Pekinie ma istotne znaczenie z tego punktu widzenia. Aktualnie, chińskie programy rządowe kładą nacisk na poprawę warunków bezpieczeństwa kopalń oraz rozwój technologii czystszej przeróbki węgla. W 2005 roku, na modernizację systemów bezpieczeństwa kopalń, chińskie władze wyasygnowały ponad 3 mld RMB. Niektóre urządzenia (systemy kontroli stężenia metanu), produkowane przez polskie firmy EMAG i MICON, są już dostępne na rynku chińskim. Strona chińska dąży do uzyskania polskiego know-how w zakresie organizacji i zarządzania systemami bezpieczeństwa w kopalniach (zabezpieczenie przed wybuchami gazu i pyłu węglowego). Planuje zorganizowanie szkolenia obejmującego wszystkie szczeble chińskiej kadry zatrudnionej w górnictwie. Podkreśla przy tym, iż dopiero w następnym etapie możliwe będzie zwiększenie zakupów polskiego wyposażenia i sprzętu.

Konkurencyjność polskiej oferty eksportowej

Pod względem technologicznym i cenowym polska oferta w zakresie maszyn i urządzeń górniczych jest konkurencyjna wobec producentów z Europy Zachodniej. Jednak ze względu na aprecjację złotego i koszty transportu jest droższa od porównywalnej oferty producentów lokalnych. Również brak stałej obecności polskich firm na rynku chińskim (obecnie jedynie KOPEX posiada przedstawicielstwo) obniża atrakcyjność oferty. Klient chiński nie ma możliwości zapoznania się z urządzeniami, pewności, że zostanie zapewniony stały i szybki serwis posprzedażny oraz możliwości konsultacji w zakresie użytkowania urządzeń.

Perspektywy trwałych powiązań handlowych

Strona chińska dąży do uruchomienia wspólnej produkcji na terenie Chin, gdyż w dłuższej perspektywie jest to bardziej korzystne niż zapewnienie dostaw z zagranicy. W tym kontekście należy rozpatrywać podpisanie w październiku 2005 roku w Pekinie listu intencyjnego, dotyczącego współpracy w dziedzinie produkcji kompleksów ścianowych między Zabrzańskimi Zakładami Mechanicznymi S.A. i China National Coal Mining Equipment Group Corp.

Surowce energetyczne

Produkty mineralne

- węgiel kamienny

Chłonność i zapotrzebowanie rynku

Węgiel ma dominującą pozycję w konsumpcji na cele energetyczne w Chinach (2/3 udziału). Szacuje się, że do 2010 roku stan taki się utrzyma.

Przemysł metalurgiczny

Metale nieszlachetne i wyroby ze stali nieszlachetnych:

- miedź rafinowana i stopy miedzi
- wyroby z miedzi
- żelazo, żeliwo i stal
- wyroby z żeliwa i stali

Warunki dostępu do rynku

Według chińskiej taryfy celnej (stan prawny na dzień 01.010.2006 r.) stawki celne (dla krajów objętych KNU) na poszczególne towary kształtują się w przedziale od 1% do 20%.

Chłonność i zapotrzebowanie rynku

Chiny są czołowym konsumentem metali nieszlachetnych i wyrobów z nich wytworzonych. Od 2000 roku konsumpcja miedzi w Chinach wzrastała w tempie ok. 15% rocznie. W 2005 roku konsumpcja miedzi w Chinach osiągnęła 4,5 mln ton, w tym 3,2 mln ton miedzi rafinowanej. Chiny nadal będą importować koncentraty rudy miedzi, złom miedziowy, miedź elektrolityczną oraz wyroby i stopy aby zaspokoić duże zapotrzebowanie na rynku krajowym. Jest to podyktowane dynamicznym wzrostem gospodarczym, a zwłaszcza boorem inwestycyjnym w sektorze energetycznym, oraz popytem wynikającym z szerokiego zastosowania miedzi w przemyśle elektronicznym

---

i telekomunikacji. Chiński import miedzi w 2005 roku osiągnął wartość 8,5 mld USD (wobec 10,4 mld USD w 2004 roku).

Od 2003 roku istnieje w Chinach nadwyżka mocy produkcyjnych w przemyśle stalowym. W wyniku nadwyżki podaży nad popytem, poczynając od kwietnia 2005 roku, ceny stali spadły do poziomu z 2003 roku, a niektórych wyrobów stalowych nawet poniżej kosztów. W związku z powyższym, zapotrzebowanie rynku chińskiego na stal walcowaną oraz półprodukty z żeliwa i stali będzie ograniczone, natomiast jest to wciąż liczący się rynek stali wysokojakościowych oraz wyrobów z żeliwa i stali o wyższym stopniu przetworzenia.

Chiński import stali walcowanej wynosił w 2005 roku 24,04 mln ton.

Konkurencyjność polskiej oferty eksportowej

Poziom konkurencyjności polskiej oferty eksportowej zależy w dużym stopniu od zmian cen na rynku światowym. Interwencyjna sprzedaż zapasów miedzi na rynku krajowym, dokonana przez władze chińskie w II połowie 2005 roku, oraz zakupy w Chile, wpłynęły hamująco na dynamikę wzrostu polskiego eksportu tego towaru. Istotnymi czynnikami wpływającymi na konkurencyjność polskiej oferty eksportowej są również: aprecjacja polskiego złotego w stosunku do dolara amerykańskiego oraz koszty transportu. W przypadku wyrobów ze stali, najbardziej konkurencyjne są te o najwyższym stopniu przetworzenia.

Perspektywy trwałych powiązań handlowych

Eksport miedzi do Chin reguluje długoterminowa umowa dotycząca dostaw z Polski miedzi elektrolitycznej w latach 2005- 2010, podpisana przez chińską Grupę Minmetal oraz KGHM Polska Miedź w czerwcu 2004 roku. Realizacja kontraktu przebiega bez przeszkód.

Przemysł lotniczy

Statki powietrzne, kosmiczne i ich części.

- Helikoptery

Warunki dostępu do rynku

Wprowadzenie nowych samolotów i części zamiennych na rynek chiński wymaga przeprowadzania badań i uzyskania odpowiednich certyfikatów, które wydają władze lotnicze Civil Aviation Administration of China (CAAC).

Cła dla krajów objętych KNU wynoszą od 1% do 5%.

Chłonność i zapotrzebowanie rynku

W ocenie miejscowych ekspertów, rynek helikopterów będzie się dynamicznie rozwijał w ciągu najbliższych 10 lat. Zapotrzebowanie na helikoptery dotyczy szerokiego kręgu odbiorców, którzy planują wykorzystanie tego środka transportu w wielu dziedzinach, m. in. w rolnictwie, ochronie lasów, kontroli ruchu drogowego i granicznego, w sektorze energetycznym, usługach turystycznych i podróżach służbowych.

Według danych China Business Weekly, zapotrzebowanie na helikoptery w Chinach w 2013 roku osiągnie 2000 szt., a w 2020 roku 10.000 szt. Obecnie ok. 95% helikopterów pochodzi z importu.

Konkurencyjność polskiej oferty eksportowej

Cena helikopterów polskiej produkcji w stosunku do cen produkcji chińskiej jest relatywnie niska.

- samoloty lekkie (dla rolnictwa do celów ochrony przeciwpożarowej)

Warunki dostępu do rynku

Bezpośredni eksport samolotów rolniczych jest bardzo trudny. Sprzedaż do Chin uwarunkowana jest przeprowadzeniem procedury certyfikacji samolotu i jego części. Cła dla krajów objętych KNU na towary wynoszą w 2006 roku od 1% do 5%.

Chłonność i zapotrzebowanie rynku

Na rynku chińskim popyt na samoloty rolnicze jest bardzo duży. Jednak z uwagi na wysokie koszty paliwa, wysokie koszty szkolenia pilotów, brak lotnisk i infrastruktury, rzeczywista chłonność rynku jest mniejsza niż zgłaszany popyt. Według WEH, w ciągu najbliższych 3 lat, sprzedaż samolotów rolniczych w Chinach wyniesie łącznie 100- 200 sztuk, a w ciągu dekady może osiągnąć wolumen 5000 sztuk.

Konkurencyjność polskiej oferty eksportowej

Cena i parametry techniczne polskiego samolotu Dromader, w porównaniu z samolotami produkcji chińskiej i USA są konkurencyjne.

Perspektywy trwałych powiązań handlowych

Rozpoczęto rozmowy na temat utworzenia spółki do produkcji samolotów M18B Dromader w Chinach.

Urządzenia dla przemysłu energetycznego

Maszyny i urządzenia mechaniczne oraz ich części, maszyny i urządzenia elektryczne oraz ich części:

- kody energetyczne
- turbiny energetyczne
- zespoły prądotwórcze
- systemy uziemiające, odgromniki
- kable energetyczne, transformatory

Warunki dostępu do rynku

Dostęp do rynku jest regulowany wymogami certyfikacyjnymi (np. na kotły energetyczne), standaryzacyjnymi, a także spełnienia określonych procedur dotyczących np. udziału w przetargach. Import zaawansowanych, czystych ekologicznie technologii jest również wspierany przez lokalne władze.

Cła dla krajów objętych KNU na towary z tej grupy w 2006 roku wynoszą od 1% do 20%.

Chłonność i zapotrzebowanie rynku

Rozwój chińskiej gospodarki powoduje zwiększone zapotrzebowanie na energię elektryczną oraz konieczność zwiększania zainstalowanej mocy do 670 GW w 2010 roku i 950 GW w 2020 roku. Związane z tym zapotrzebowanie na urządzenia prawdopodobnie będzie przewyższać produkcję krajową, pomimo że produkcja ta rośnie o kilkadziesiąt procent rocznie. Z rozwojem zdolności wytwórczych związany jest także rozwój sieci energetycznych, a z tym z kolei związane jest zapotrzebowanie na kable, transformatory oraz odgromniki. Chiny importują kable i przewody za 1,5 mld USD rocznie.

Konkurencyjność polskiej oferty eksportowej

Polskie urządzenia dla energetyki są konkurencyjne jakościowo. Gorzej przedstawia się ich konkurencyjność cenowa i w zakresie usług posprzedażnych. Ceny polskich urządzeń są wyższe nie tylko w porównaniu z urządzeniami chińskimi, ale także w porównaniu z importowanymi (częściowo wpływ na to ma wysoki kurs złotego). Również brak stałej obecności na rynku, w formie przedstawicielstw lub spółek, zmniejsza konkurencyjność polskiej oferty (brak zapewnienia serwisu, nadzoru, itp.).

Ochrona środowiska

Maszyny i urządzenia mechaniczne, sprzęt elektryczny, części do nich:

- wyposażenie techniczne oczyszczalni ścieków – podnośniki (pompy ma muty), wsadowe reaktory sekwencyjne (SBR), wyposażenie zbiorników

---

osadu wstępnego i czynnego, systemy napowietrzania, sprężarki, aeratory, kratownice, zawory (elektromagnetyczne), systemy membranowo- rurowe, urządzenia mieszające, stacje odwadniania osadów, separatory węglowodórów, olejów

i substancji ropopochodnych, komory neutralizacji (kwasów), pompownie, stacje uzdatniania wody, automatyka;

- wyposażenie techniczne systemów redukcji zanieczyszczenia powietrza-urządzenia odpylające, odsiarczające, redukujące emisję NO_x;
- wyposażenie techniczne zakładów utylizacji odpadów stałych, składowisk, kompostowni, spalarni, maszyny do transportu odpadów, linie sortujące, separujące i utylizacyjne, urządzenia do recyklingu i odzysku;
- systemy kontroli, sterowania i regulacji (komputerowe), systemy pomiarowo detekcyjne, aparatura laboratoryjna do w/w.

Warunki dostępu do rynku

Dystrybucja urządzeń służących ochronie środowiska odbywa się w drodze przetargów publicznych, organizowanych przez instytucje rządowe i prywatne. Mogą w nich uczestniczyć również przedsiębiorstwa zagraniczne.

Cła importowe na urządzenia z tej grupy wynoszą obecnie 14 - 17%. W określonych przypadkach, gdy dotyczy to kluczowych projektów ekologicznych, przedsiębiorstwa zagraniczne mogą ubiegać się w Chińskim Urzędzie Celnym o redukcję lub zwolnienia celne.

Dla firm, które rozpoczynają działalność na chińskim rynku, rekomendowane jest znalezienie odpowiednich agentów lub dystrybutorów.

Chłonność i zapotrzebowanie rynku

W latach 2001- 2005 rząd przeznaczył na inwestycje ekologiczne 85 mld USD, tworząc jednocześnie system zachęt formalno-prawnych i finansowych do inwestowania, także przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii zagranicznych. Produkcja urządzeń służących ochronie środowiska dynamicznie rośnie. Nie jest jednak w stanie zaspokoić rosnącego zapotrzebowania na te urządzenia, m. in. z uwagi na ograniczenia technologiczne, jakościowe i finansowe. Do realizowania inwestycji w sektorze ochrony środowiska zachęcane są firmy zagraniczne, zapewniające dopływ nowoczesnych technologii i urządzeń, metod zarządzania oraz kanałów finansowania. Rynek urządzeń ekologicznych (sprzedaż) każdego roku wzrastał o ok. 15- 16%, a w 2005 roku popyt szacowany była na około 8 mld USD.

Konkurencyjność polskiej oferty eksportowej

Główne czynniki kształtujące konkurencyjność to: cena, jakość (tylko przy akceptowalnym poziomie cenowym) i efektywność (w tym wielofunkcyjność) produktu, jego dostosowanie do chińskich warunków (znajomość oferowanej technologii i zdolność

---

jej praktycznego zastosowania) oraz sposób finansowania- czynnik kluczowy (źródło finansowania z reguły determinuje, który sprzęt będzie kupowany). Preferencyjne kredyty i granty z zagranicy są ważkim argumentem przy decyzjach zakupowych podejmowanych przez chińskich użytkowników. Należy się liczyć z poważną konkurencją miejscowych producentów (w tym sektorze zaangażowanych jest wiele ośrodków naukowo-badawczych) oraz dostawców zagranicznych (głównie z Niemiec, Japonii, Finlandii i USA), którzy od dawna funkcjonują na rynku chińskim. Produkty z Japonii i Niemiec mają ustaloną markę i kojarzone są z wysoką jakością.

Przemysł chemiczny

Produkty przemysłu chemicznego i przemysłów pokrewnych

Chemikalia organiczne

- węglowodory cykliczne
- alkohole alifatyczne
- epoksydy, epoksyalkohole- epichlorohydryna
- związki z inną grupą funkcyjną
- związki heterocykliczne tylko z heteroatomem (- ami) azotu np. karpolak tam, melamina

Warunki dostępu do rynku

W zakresie chemikaliów dostęp do rynku chińskiego ograniczony jest wymogami związanymi z ochroną środowiska, odpowiednim opakowaniem, transportem, składowaniem oraz utylizacją zużytych opakowań.

Konkurencyjność polskiej oferty eksportowej

Ceny w tej grupie produktów zależą od jakości i poziomu cen na rynku światowym. Przy obecnym poziomie cen światowych, polski eksport jest rentowny (przy spadku cen światowych, że względu na duże koszty transportu, spada rentowność polskiego eksportu do Chin).

Produkty chemiczne i pochodne

Olejki eteryczne, artykuły perfumowane i kosmetyki

- perfumy i wody toaletowe
- preparaty pielęgnacyjne, do pielęgnacji skóry i do makijażu
- preparaty do pielęgnacji włosów
- dezodoranty, preparaty do kąpieli

Warunki dostępu do rynku

W zakresie formalnych wymogów wejścia na rynek, od eksportera wymagany jest certyfikat (świadczący o spełnieniu określonych wymogów).

Kosmetyki muszą przejść odpowiednie testy w chińskim Ministerstwie Zdrowia, potwierdzające ich bezpieczeństwo dla zdrowia konsumentów. Testy trwają od 2 do 6 miesięcy, a ich koszt wynosi od 600 do 4000 USD.

Wymagane są certyfikaty potwierdzające brak składników mogących zawierać BSE (ogółem 3 certyfikaty, w tym 2 dla władz weterynaryjnych- AQSIQ i jeden dla Ministerstwa Zdrowia).

Wymagania te są stosowane wobec importu z krajów, gdzie notowano chorobę wściekłych krów (w tym z Polski). Certyfikaty wystawiają władze kraju eksportera (wzór jest wcześniej uzgadniany). Obecnie uzgodnione są certyfikaty z AQSIQ i pozostaje do uzgodnienia certyfikat z Ministerstwa Zdrowia.

Na terenie Chin akwizycja i handel obnośny są od 1998 roku surowo zakazane (jednak z perspektywą liberalizacji przepisów).

Cła dla krajów objętych KNU na towary z tej grupy w 2006 roku wynoszą od 9- 15%.

Chłonność i zapotrzebowanie rynku

W ocenie analityków, chiński rynek kosmetyków będzie wzrastał ok.. 15% rocznie, w 2009 roku oczekiwany wzrost ma wynieść 88%, a do 2010 roku wartość sprzedanych w Chinach kosmetyków osiągnie 80 mld RMB, tj. ok. 10 mld USD.

Największymi Rynkami zbytu w Chinach są nie tylko aglomeracje miejskie jak Pekin, Szanghaj czy Kanton. W ostatnich latach ważnymi centrami stały się Chengdu, Zhenzhou, Qingdao i Shenyang, charakteryzujące się dynamicznym rozwojem. Wśród Chinek bardzo dużą popularnością cieszą się kosmetyki o właściwościach wybielających (na bazie naturalnych składników), w szczególności kremy do twarzy i pielęgnacji ciała, maseczki nawilżające i kremy przeciwzmarszczkowe. Produkty do pielęgnacji skóry stanowią 40% rynku kosmetyków w Chinach.

Konkurencyjność polskiej oferty eksportowej

Pod względem jakości polskie kosmetyki nie ustępują zagranicznym i mogą trafić do klientów dość zamożnych, preferujących towary dobrej jakości, których cena jest stosunkowo wysoka. Jest to segment rynku dość szybko rozwijający się, w którym konkurencja po stronie podaży jest bardzo duża. Polskie kosmetyki nie są znane na rynku chińskim i nie mają wyrobionej marki.

Na chińskim rynku kosmetycznym działają już największe koncerny światowe, takie jak: L'Oreal, Vichy, Lancome, Maybelline. Według China Beauty & Cosmetic Chamber, w Chinach działa obecnie ponad 4000 producentów kosmetyków, spośród których 60% stanowią prywatni przedsiębiorcy, 30% zagraniczni inwestorzy (z USA, Francji, Japonii, Niemiec, Szwajcarii, Korei), a 10%- firmy państwowe.

Branża spożywcza

Napoje bezalkoholowe, alkoholowe, piwo i ocet.

- piwo

Warunki dostępu do rynku

Cła dla krajów objętych KNU w 2006 roku wynoszą 5%.

Polska oferta towarów rolno- spożywczych powinna być kierowana pod adresem dużych miejscowych sieci handlowych, które są w stanie decydować o doborze towarów z importu, w przeciwieństwie do sieci zagranicznych, których miejscowi pracownicy wykonują jedynie czynności czysto wykonawcze, a nie decyzyjne.

Chłonność i zapotrzebowanie rynku

Piwo jest aktualnie preferowanym napojem alkoholowych Chińczyków. Konsumpcja piwa na jednego mieszkańca wynosi ok. 16 litrów, ale jest jednak niższa od średniej światowej (25 litrów).

W strukturze konsumpcji dominuje piwo zwykłe, z zawartością alkoholu do 4,5% (79% konsumpcji). Udział w konsumpcji piwa o średniej mocy wynosi 18%, a mocnego 3%. Piwa o średniej mocy i mocna są konsumowane głównie w hotelach, restauracjach i pubach. Wartość importu piwa w ostatnich latach wynosiła ok. 100 mln USD, a eksportu ok. 40 mln USD. Najbardziej popularne gatunki piwa występujące na rynku chińskim to różne rodzaje Tsingtao, a także Yanjing, Ashali, Tiger, Heineken, Budweiser, Suntory, Kirin.

Konkurencyjność polskiej oferty eksportowej

Rynek piwa został otwarty na zagraniczną konkurencję w 1994 roku. W produkcję piwa zainwestowało w Chinach ponad 60 światowych producentów, w tym Budweiser, Foster's, San Miguel, Heineken, Suntory, Anheuser- Busch, Lion Nathan (Nowa Zelandia), Carlsberg, Five Star, South African Breweries, Braueri Beck (Niemcy), Miller (USA). Nie wszystkim koncernom zagranicznym udało się jednak utrzymać na rynku chińskim z uwagi na m. in. wysokie koszty działalności i dużą liczbę piw rodzimych.

Według badań Państwowego Urzędu Nadzoru Jakości i Technologii, spośród 52 marek piwa występującego na rynku chińskim, 86,5% odpowiada najwyższym światowym standardom jakościowym. Dotyczy to zarówno piwa krajowego, jak i znajdującego się na rynku piwa importowanego.

Przetwory z warzyw, owoców, orzechów lub pozostałych części roślin.

- soki owocowe

Warunki dostępu do rynku

Soki owocowo-warzywne nie wymagają specjalnych zezwoleń od władz lokalnych przy wprowadzaniu na rynek chiński (w przeciwieństwie do napojów gazowanych). Cła dla krajów objętych KNU w 2006 roku wynoszą 7,5- 30%.

Chłonność i zapotrzebowanie rynku

Według oceny WEH, sprzedaż napojów na rynku chińskim będzie wzrastać o ok. 10% rocznie i w 2010 roku osiągnie poziom 35- 38 mln t. W 2005 roku sprzedaż napojów w Chinach osiągnęła wartość 24 mln ton.

Wyroby cukiernicze

- cukierki
- czekolada i inne przetwory zawierające kakao
- czekolada w blokach i tabliczkach, nadziewana
- pozostałe wyroby cukiernicze (łącznie z białą czekoladą) nie zawierające kakao

Warunki dostępu do rynku

Słodycze pochodzące z importu powinny odpowiadać chińskim regulacjom dotyczącym jakości i znakowania towarów. Przepisy te przewidują m. in. testowanie produktów w wydzielonych laboratoriach chińskich, pod kątem zgodności składu produktu z wyszczególnionym na opakowaniu. Istnieje wymóg opisu produktu na opakowaniu w języku chińskim. Import wyrobów cukierniczych nadzoruje Urząd Nadzoru Jakości, Inspekcji i Kwarantanny (AQSIQ).

VAT na słodycze wynosi 17%.

Cła dla krajów objętych KNU na towary z tej grupy wynoszą od 8% do 12%.

Chłonność i zapotrzebowanie rynku

Mimo dość szybkiego wzrostu popytu na słodycze, ich konsumpcja w Chinach jest znacznie niższa niż w innych krajach. Spożycie słodyczy na jednego mieszkańca Chin wynosi: 50- 70 g w przypadku czekolady (w krajach Europy Zachodniej- 8 kg, w tym w Szwajcarii- 10 kg), 0,8 kg cukierków (w krajach Europy Zachodniej- 3 kg), gumy do żucia - 10 sztuk (w krajach Europy Zachodniej- 160 sztuk). Rynek chiński zdominowany jest przez cukierki (sugar confectionery), co związane jest z tradycyjnymi upodobaniami konsumentów. Prawie 50% sprzedaży rynkowej słodyczy przypada na cukierki, 44% na czekoladę

---

i wyroby czekoladowe. Pozostała część obejmuje gumę do żucia i inne słodczyce. Sprzedaż czekolady w Chinach rośnie w szybkim tempie w dużych miastach. W 2004 roku około 38% mieszkańców miast kupowało czekoladę (26,5 mln ludzi), co wskazuje na potencjał rynku w tym zakresie.

Artykuły rolno- spożywcze

Produkty pochodzenia zwierzęcego:

- mięso wołowe mrożone
- mięso wieprzowe
- mięso i podroby z drobiu
- jelita, pęcherze i żołądki zwierząt
- pierze i puch

Warunki dostępu do rynku

Rynek mięsa i przetworów jest chroniony przez normy jakościowe, standardy, certyfikaty i wymagania zdrowotne. Procedura dopuszczenia mięsa i przetworów (wieprzowina, wołowina, drób, mięso zwierząt dzikich) do rynku chińskiego trwa zwykle od roku do 2 lat i przebiega w następujący sposób:

Kraj wnioskujący o eksport powinien wystąpić z formalnym wnioskiem do AQSIQ i określić w nim towary, które mają być przedmiotem eksportu.

Strona chińska przekazuje formularz (w języku chińskim) z pytaniami dotyczącymi bezpieczeństwa zdrowotnego oraz organizacji służb weterynaryjnych kraju eksportera a następnie dokonuje oceny zawartych w formularzu informacji. Następnie strona chińska wysyła delegację studyjną i prowadzone są uzgodnienia dwustronne dotyczące podpisania stosownego protokołu. Ustala się w nim wymagania weterynaryjno - sanitarne jak i wzory stosownego świadectwa zdrowotnego. Sporządzana jest lista uprawnionych do eksportu zakładów, które po akceptacji są rejestrowane w Chinach. Dodatkowo, przy eksporcie mięsa na tereny zamieszkałe przez ludność muzułmańską (np. Region Autonomiczny Xinjiang Prowincja Ninxia) w treści świadectwa powinno być dopisane, że ubój zwierząt był zgodny z wymogami religii.

W przypadku eksportu mięsa zwierząt dzikich konieczne jest uwzględnienie przepisów ochrony zwierząt.

Polska prowadzi uzgodnienia dotyczące dopuszczenia eksportu artykułów pochodzenia zwierzęcego o Chin. Uzgodnione zostały już certyfikaty na eksport pierza i puchu. Cła dla krajów objętych KNU na towary z tej grupy wynoszą od 10% do 25%.

Chłonność i zapotrzebowanie rynku

Mimo, że od 1992 roku Chiny są największym na świecie producentem mięsa (produkcja mięsa wieprzowego stanowi 47% produkcji światowej) popyt na mięso i przetwory

---

na chińskim rynku będzie bardzo szybko wzrastał. Rosną dochody ludności i następują zmiany w strukturze konsumpcji - coraz większy udział mają mięso i przetwory mięsne. Obecnie Chińczycy średnio konsumują 50 gram wyrobów mięsnych dziennie na wsi oraz mniej niż 100 gram dziennie w miastach. Szacuje się, że w najbliższych latach wskaźnik ten przekroczy 100 gram średnio dla miast i wsi.

Obecnie roczna konsumpcja mięsa przez statystycznego Chińczyka wynosi 53 kg (w krajach wysoko rozwiniętych 70- 130 kg). Zakłada się, że w nadchodzących latach średnia konsumpcja mięsa zwiększy się o 20 kg na osobę.

Konkurencyjność polskiej oferty eksportowej

Polska oferta jest konkurencyjna wobec innych krajów, zarówno cenowo jak i jakościowo. Ceny polskiego mięsa i przetworów są wyższe niż wyrobów produkcji chińskiej.

Artykuły rolne

Skóry i skórki wyprawiane, surowe:

- surowe skóry i skórki bydłące
- skóry bydłące wyprawione
- skóry wyprawione z innych zwierząt

Warunki dostępu do rynku

W zakresie importu skór obowiązują wymogi weterynaryjne i standaryzacyjne. Procedura dopuszczenia do obrotu polega na uzgodnieniu wzoru stosownego świadectwa pomiędzy władzami weterynaryjnymi kraju eksportera a władzami weterynaryjnymi Chin - AQSIQ (trwa to co najmniej rok lub dwa lata).

Polska przekazała propozycje wzoru takiego świadectwa.

Cła dla krajów objętych KNU na towary z tej grupy w 2006 roku wynoszą 5- 8,4%.

Chłonność i zapotrzebowanie rynku

Rozwój produkcji wyrobów skórzanych w Chinach powoduje, że na rynku istnieje zapotrzebowanie na skóry zwierzęce z importu. Wartość importu skór bydłących surowych rośnie. W 2003 roku wyniosła ona 708,5 mln USD, a w 2004 roku - 956,1 mln USD.

Turystyka i usługi turystyczne

Turystyka przyjazdowa z Chin do Polski

Warunki dostępu do rynku

Rozwój turystyki przyjazdowej z Chin jest uwarunkowany intensywną działalnością promocyjną i dostosowaniem oferty do specyficznych wymagań turystów chińskich. Bardzo ważnym warunkiem jest uruchomienie bezpośredniego połączenia lotniczego oraz polityka wizowa wobec obywateli chińskich.

Chłonność i zapotrzebowanie rynku

Według prognoz, Chiny do 2020 roku stan się czwartym co do wielkości krajem o znaczącej turystyce wyjazdowej. Liczba turystów chińskich udających się za granicę wzrasta dynamicznie. W 2003 roku było ich 21 mln, w 2004 roku- 28,5 mln (wzrost o 35%), a w 2005 roku - 31,0 mln osób (wzrost o 8,85). Statystyczny chiński turysta wydaje za granicą średnio 175 USD dziennie. Szacuje się, że w 2004 roku turyści chińscy wydali za granicą 16 mld USD.

Perspektywy trwałych powiązań handlowych

Polska oferta jest mało znana w Chinach a ceny niejednokrotnie są wyższe niż wyjazdów do innych krajów w Europie. Ponadto, konkurencyjność obniża również brak bezpośrednich połączeń lotniczych.

Nawiązanie trwałej współpracy wymaga dłuższego okresu promocji i cierpliwości w podtrzymywaniu pierwszych kontaktów. Oferta polska powinna być skierowana przede wszystkim do miast o największej grupie ludności z najwyższymi dochodami tj. Pekinu, Szaghaju, Kantonu, Qingdao. Trwalszym powiązaniem w turystyce sprzyjać powinno tworzenie spółek nie tylko tych, które będą obsługiwać ruch turystyczny Polska - Chiny, ale również działających w zakresie hotelarstwa i cateringu.

8.9 Targi w Chinach – refundowane przez Ministerstwo Gospodarki w miarę posiadanych środków

- China International Energy Power Exhibition, energetyka, październik;
- ASEM Trade and Investment Exposition, wielobranżowa, wrzesień;
- Air Show China, lotnictwo, październik;
- CIFIT, inwestycje, wrzesień;
- CIEPEC (co 2 lata), ochrona środowisk, czerwiec;
- China Coal and Mining Expo (co 2 lata), październik, górnictwo węglowe.

---

9. Warunki podróży i zamieszkania w Chinach

9.1 Wiza, przepisy wyjazdowe

Obywatele RP udający się do Chin muszą posiadać ważną wizę pobytową lub tranzytową (osoby oczekujące na międzynarodowe połączenia lotnicze, których pobyt na lotnisku nie jest dłuższy niż 24 godziny, mogą opuścić lotnisko na podstawie krótkotrwałego zezwolenia uzyskiwanego bezpośrednio przy odprawie paszportowej). Wyjazd do Specjalnej Strefy Administracyjnej Hongkongu i/lub Makao traktowany jest jak opuszczenie granic ChRL i unieważnia wizę jednokrotną. Planując podróż do tych miejsc, należy wcześniej ubiegać się w chińskich urzędach konsularnych o wizę dwu- lub wielokrotną.

Wizę na wjazd do Chin kontynentalnych z Hongkongu lub z Makao można uzyskać w funkcjonujących tam biurach łącznikowych centralnych władz ChRL, a także za pośrednictwem agencji turystycznej China Travel Service. Jedynie w wyjątkowych wypadkach wizę można uzyskać na lotnisku. Brak ważnej wizy karany jest grzywną do 1000 USD (Urząd Bezpieczeństwa Publicznego nalicza około 60 USD grzywny za każdy dzień pobytu bez ważnej wizy). Paszport powinien być ważny co najmniej 6 miesięcy, licząc od daty upływu ważności chińskiej wizy. Od turystów indywidualnych chińskie urzędy konsularne mogą wymagać okazania biletu powrotnego. Nie ma obowiązku posiadania określonej kwoty pieniędzy na dzień pobytu.

Wiza z prawem do pracy (tzw. wiza Z) wymaga wystąpienia instytucji zatrudniającej do władz miejscowych o wydanie stosownego zezwolenia. Na podstawie posiadanej wizy z prawem do pracy cudzoziemiec musi wystąpić do Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego o wydanie zezwolenia na pobyt („residence permit”) - rodzaj karty pobytu, którego posiadanie nie zwalnia z obowiązku przedłużania ważności wizy. Podobna procedura obowiązuje osoby pragnące studiować w ChRL, tj. na podstawie zaświadczenia z uczelni cudzoziemcy mogą ubiegać się o wizę w celu podjęcia nauki (tzw. typ X), a po przyjeździe do Chin muszą starać się o zezwolenie na pobyt. W większości przypadków formalnościami związanymi z długoterminowym pobytem cudzoziemca w Chinach zajmuje się instytucja przyjmująca. Przedłużenia ważności wizy można dokonać jedynie w dużych miastach w Biurach Bezpieczeństwa Publicznego (w Wydziałach Kontroli Ruchu Osobowego Cudzoziemców). Procedura przedłużania ważności wizy trwa zwykle kilka dni i należy to uwzględnić w planach podróży.

Opłata lotniskowa w Pekinie przy odlotach międzynarodowych wynosi 90 yuanów. Poza międzynarodowymi portami lotniczymi i kolejowymi przejściami na granicy z Kazachstanem, Mongolią, Federacją Rosyjską, KRL-D (Koreą Północną), a na południu z Wietnamem dla cudzoziemców dostępne są nieliczne drogowe punkty graniczne na granicy z Pakistanem, Kirgizją, Kazachstanem, Wietnamem, Laosem oraz okresowo na granicy z Nepalem w Tybecie.

Cudzoziemcom nie zezwala się na wjazd własnymi pojazdami na terytorium Chin. Wyjątek mogą stanowić międzynarodowe rajdy, ekspedycje itp., jednak imprezy takie muszą być zorganizowane przez wyspecjalizowaną chińską agencję turystyczną, która opracowuje trasę, uzyskuje stosowne zezwolenia od władz, deleguje swoich oficerów łącznikowych towarzyszących cudzoziemcom na trasie przejazdu.

9.2 Przepisy celne

Władze Chińskiej Republiki Ludowej z początkiem 2003 r. wprowadziły przepisy obowiązujące cudzoziemców przywożących i wywożących zagraniczne środki płatnicze. Wwożąc do Chin środki płatnicze w kwocie powyżej równowartości 5000 USD, cudzoziemcy zobowiązani są do złożenia stosownej deklaracji celnej, na podstawie której przy wyjeździe przeprowadzana jest kontrola i odprawa dewiz. Jeżeli posiadane przy wyjeździe środki nie przekraczają zgłoszonej w deklaracji kwoty lub są mniejsze niż równowartość 5000 USD, to na ich wywóz nie jest wymagane dodatkowe zezwolenie.

Aby wywieźć niezadeklarowane przy wjeździe dewizy o równowartości od 5 do 10 tys. USD, cudzoziemiec zobligowany jest posiadać pisemne zezwolenie banku, o które może wystąpić, przedstawiając dokument podróży (paszport) oraz dokumentację pochodzenia środków płatniczych. Jeśli wywożone środki przekraczają równowartość 10 tys. USD, oprócz zezwolenia banku wymagana jest także zgoda kompetentnego zarządu kontroli dewiz.

W deklaracji celnej cudzoziemiec ma obowiązek podać także wszystkie wartościowe przedmioty, które ma przy sobie (np. kamerę wideo, aparat fotograficzny, odbiornik radiowy, cenną biżuterię itp.). Rzadko zdarza się, aby służby celne kontrolowały te deklaracje na lotniskach, natomiast często czynią to na granicy lądowej.

Nie wolno wwozić narkotyków, broni, amunicji i materiałów wybuchowych, waluty chińskiej, publikacji uznawanych przez prawo chińskie za szkodliwe (w tym pornografii i wydawnictw krytykujących władze i ustrój ChRL oraz materiałów propagujących działania zakazanych w Chinach sekt, np. Falungong). Zabroniony jest także przywóz do Chin przetworów mięsnych, mlecznych, nasion, żywych roślin itp. Nie respektowanie tych przepisów karane jest konfiskatą żywności przy przekraczaniu granicy. Nie wolno wywozić dzieł sztuki, rzadkich wydawnictw, wyrobów z kamieni szlachetnych oraz samych kamieni szlachetnych bez certyfikatu zakupu. Wywóz zakupionych w Chinach dóbr powszechnego użytku, w tym sprzętu elektronicznego, jest traktowany bardzo liberalnie. Nie są poza tym znane żadne restrykcje celne, które odbiegałyby od powszechnie przyjętych norm międzynarodowych.

9.3 Przepisy prawne

Cudzoziemcom grożą kary za popełnione przestępstwa określone w przepisach prawa miejscowego. Posiadanie narkotyków jest surowo karane, z karą śmierci włącznie. Dopuszczenie się przez obcokrajowców drobniejszych wykroczeń skutkuje zwykle natychmiastowym wydaleniem z Chin. Prostyucja jest zakazana, cudzoziemcom za korzystanie z tego rodzaju usług grożą wysokie grzywny.

Meldunek

Obowiązek meldunkowy cudzoziemców wypełnia hotel. Pobyt prywatny wymaga rejestracji na najbliższym posterunku policji w ciągu 24 godzin od chwili przybycia.

Ubezpieczenie

W Chinach nie ma obowiązku ubezpieczeń osobowych, ale np. przy lotach na krajowych trasach ubezpieczenie jest wymagane jako dodatkowa opłata do biletu. Polisy zagranicznych firm ubezpieczeniowych nie są automatycznie uznawane. Cudzoziemiec płaci za wszystkie usługi medyczne gotówką. Zwrotu kosztów leczenia można dochodzić po powrocie do kraju, przedstawiając ubezpieczycielowi rachunki poświadczane przez właściwy terytorialnie urząd konsularny RP.

9.4 Zdrowie

Posiadanie ważnej książeczki szczepień jest wymagane w wypadku przybycia z kraju lub regionu umieszczonego na liście zagrożeń epidemiologicznych WHO. Przed przekroczeniem granicy cudzoziemiec wypełnia deklarację zdrowotną. Nie wpuszcza się do Chin nosicieli wirusa HIV, zakaźnie chorych na gruźlicę, trąd, tyfus i cholera, osób zarażonych wenerycznie, a także chorych psychicznie. Od czasu epidemii SARS, tj. od kwietnia 2003 roku, podróżni są zobowiązani do zgłaszania chińskim służbom sanitarno-epidemiologicznym takich objawów jak wysoka gorączka, kaszel, symptomy przeziębienia. Wszystkim podróżnym przybywającym do Chin mierzona jest przy użyciu elektronicznych skanerów temperatura ciała.

W Chinach nadal notuje się zwiększoną liczbę zachorowań na żółtaczkę pokarmową typu A - zalecane jest szczepienie profilaktyczne. Turyści często uskarżają się na biegunki i zatrucia pokarmowe - przyczyną takich dolegliwości jest najczęściej żywienie się w przygodnych zakładach gastronomicznych o wątpliwych warunkach sanitarnych. Nie jest wskazane picie nie przegotowanej wody z kranu. W południowej części Chin, poniżej 25 równoleżnika, występuje zagrożenie amebą, malarią, gorączką tropikalną. W regionach wiejskich Chin południowych występuje zagrożenie wirusowym zapaleniem opon mózgowych, które jest roznoszone przez komary. W Tybecie i w innych regionach wysokogórskich nie należy pić wody niefiltrowanej.

Opieka medyczna - poza rejonami głębokiego interioru (Tybet, Xinjiang, Gansu, Qinghai, Mongolia Wewnętrzna, część Sichuanu, Guizhou i Yunnanu) - nie stanowi problemu. W wielkich miastach działają szpitale wszystkich specjalności, wyposażone w najnowocześniejszą aparaturę medyczną. Opłata za wizytę u lekarza wynosi od 20 do 60USD. Cena za dobę pobytu cudzoziemca w szpitalu wynosi 60-200 USD i nie obejmuje kosztów usług medycznych, badań ani leków, za które płaci się dodatkowo. Koszty operacji wynoszą od kilkuset do kilkudziesięciu tysięcy USD. W zagranicznych klinikach otwartych w największych miastach, poziom świadczonych usług medycznych i stomatologicznych znajduje się na najwyższym światowym poziomie, co wiąże się z niezwykle wysokimi kosztami (wizyta lekarska od 90 USD wzwyż).

Z porad medycznych można skorzystać w aptekach, gdzie dyżurny lekarz może zaordynować specyfiki ziołowe, akupunkturę, moksę, masaże itp. Ze względów praktycznych wskazane jest zaopatrzenie się przed przyjazdem do Chin w podstawowe leki krajowe, gdyż popularne jest tutaj leczenie specyfikami medycyny chińskiej, nie posiadającymi odpowiedników w polskiej farmakologii.

9.5 Informacje dla kierowców

Obcokrajowiec nie może wjechać i poruszać się po terytorium Chin własnym samochodem, może jednak wynająć samochód, o ile otrzyma chińskie prawo jazdy. Dokument ten może być wydany przez policję na podstawie polskiego prawa jazdy jedynie obywatelowi polskiemu posiadającemu zezwolenie na pobyt na terenie ChRL („residence permit”) na okres nie krótszy niż jeden rok. Ważność chińskiego prawa jazdy jest wznawiana w zależności od wieku kierowcy po przeprowadzeniu badań lekarskich. Międzynarodowe prawo jazdy nie jest honorowane.

Podróżowanie po kraju

Niemal całe terytorium ChRL jest dostępne dla cudzoziemców, z wyjątkiem oznakowanych stref wojskowych, stref przygranicznych oraz innych obszarów, do których wstęp jest ograniczony. Odstępstwem od tej reguły są regiony, w których przyjmuje się wyłącznie zorganizowane grupy turystyczne (np. Tybet, północno-zachodni Xinjiang, niektóre parki narodowe).

Planując wyjazd do Tybetu, należy wcześniej uzyskać zezwolenie na podróż. Można je otrzymać, wykupując świadczenia turystyczne w uprawnionym miejscowym biurze podróży (pakiet usług zawiera zwykle dojazd do Tybetu i transport na miejscu, noclegi, organizację wycieczek itp.). Podróżując po Chinach, należy liczyć się z koniecznością uiszczenia opłat na poczet obowiązkowego ubezpieczenia za jazdę autobusami dalekobieżnymi lub opłat turystycznych, związanych z przebywaniem w miejscach atrakcyjnych pod względem kulturowym, historycznym lub przyrodniczym. Najbezpieczniejszym i dość tanim środkiem transportu jest kolej. Miejskowe linie lotnicze szybko modernizują się i obecnie oferują przyzwoity poziom usług. Lotniska krajowe pobierają opłaty lotniskowe zwykle w wysokości 50 yuanów. Jakość usług i stan techniczny transportu samochodowego w Chinach jest bardzo zróżnicowany - od nowych, luksusowych autokarów z wszelkimi wygodami i profesjonalną obsługą do zrujnowanych, starych autobusów, których stan techniczny może budzić poważne zastrzeżenia, a podróżowanie nimi może wiązać się z ryzykiem, szczególnie po górskich drogach Chin południowych.

9.6 Bezpieczeństwo w kraju

Mimo odnotowywanego wzrostu czynów kryminalnych poziom przestępczości w Chinach jest ciągle stosunkowo niski. Najczęstsze są kradzieże w miejscach uczęszczanych przez turystów, w środkach komunikacji miejskiej, a także w autobusach dalekobieżnych. Odnotowywane są pojedyncze przypadki rabunków w pociągach, zdarzają

---

się też napady na turystów zagranicznych przebywających w odludnych miejscach (np. biwakujących na dziko itp.).

9.7 Religia, obyczaje

W Chinach nie spotyka się szczególnych restrykcji związanych ze zwiedzaniem przez turystów miejsc kultu. W klasztorach buddyjskich, świątyniach taoistycznych i meczetach islamskich należy zachowywać się z szacunkiem właściwym miejscom religijnym i respektować obowiązujące tam zalecenia, np. nie fotografować wewnątrz zwiedzanych obiektów.

Święta

Świątami państwowymi są w Chinach 1 października (Święto Narodowe), 1 maja (Święto Pracy) oraz Nowy Chiński Rok - tzw. Festiwal Wiosny, święto ruchome, zależne od kalendarza księżycowego, zwykle przypada na koniec stycznia - początek lutego. Odpowiednio do układu dni w kalendarzu w danym roku Chińczycy mają w związku z ww. świętami co najmniej tydzień wolny od pracy. Nie pracują wówczas urzędy, ale czynne są sklepy, a w dużych miastach domy towarowe są otwarte nawet dłużej niż w dni powszednie. W okresie świąt ma miejsce gigantyczny wzrost krajowego ruchu turystycznego. Miliony chińskich podróżnych odwiedzają turystycznie atrakcyjne miejsca. Ceny biletów i usług są wówczas najwyższe, mogą również występować trudności z rezerwacją hoteli i zakupem biletów komunikacyjnych.

9.8 Przydatne informacje i adresy

- Wymiany dewiz można dokonać w filiach banków państwowych na lotniskach, dworcach, w hotelach i bankach. Stanowczo jest odradzane korzystanie z przypadkowych usług wymiany pieniędzy (proceder prawnie zabroniony, ponadto zdarzają się oszustwa - istnieje duże ryzyko otrzymania fałszywych banknotów chińskich). Nie wszystkie rodzaje kart płatniczych, którymi posługują się polscy turyści, są akceptowane przez miejscowe terminale i bankomaty, najmniej problemów przysparza „wypukła” karta VISA, natomiast zdarzają się trudności w posługiwaniu się kartami „płaskimi”, np. Ma-estro, Visa Electron. Większość bankomatów przyjmuje jedynie karty wydane przez chińskie banki. Udając się w odległe rejony Chin, lepiej upewnić się (np. przy zamawianiu hotelu), czy istnieje możliwość użycia tam konkretnej karty płatniczej, lub zawczasu zaopatrzyć się w gotówkę. Karty płatnicze są przyjmowane zwykle tylko w hotelach co najmniej średniej klasy oraz w większych sklepach i supermarketach dużych miastach.

- Cudzoziemiec musi mieć przy sobie paszport z ważną chińską wizą - jest on niezbędny m.in. przy meldowaniu się w miejscu czasowego pobytu (hotele, pensjonaty), przy zakupie biletów na wszystkie rodzaje środków komunikacji, przy wejściu na lotniska, a także przy wymianie pieniędzy w banku.
- Udając się w podróż po Chinach, należy pamiętać, że nie wszystkie hotele mają zezwolenia na zakwaterowywanie cudzoziemców. Najtańsze hotele, gościńce i noclegownie są zazwyczaj otwarte tylko dla Chińczyków i odmawiają przyjęcia obcokrajowców.
- Urzędy i przedsiębiorstwa pracują w Chinach od poniedziałku do piątku zwykle od 8.00 do 17.00, z przerwą na obiad. Nie dotyczy to sklepów i firm usługowych, które pracują w każdy dzień tygodnia. Sklepy rzadko są zamykane przed godziną 20.00.

Adresy

Organizacje wspierające wymianę handlową
Ministerstwo Handlu i Współpracy Gospodarczej
(Ministry of Foreign Trade and Economic Cooperation (MOFTEC))
2, Dong Chang'an Avenue
BEIJING 100731
Tel: (008610) 65198114
Fax: (008610) 65198039
Email: webmaster@moftec.gov.cn
Strona www: www.moftec.gov.cn/moftec_en/

Instytut Badań Handlu Międzynarodowego
(Beijing International Trade Research Institute)
Tower Number 12, 15th Floor
Jian Guo Men Wai Da Jie
BEIJING 100022
Tel: (008610) 65001661
Fax: (008610) 65002005

Krajowa Rada ds. Promocji Handlu Międzynarodowego
(China Council for the Promotion of International Trade (CCPIT))
1, Fuxingmenwai street
BEIJING 100860
Tel: (008610) 68013344
Fax: (008610) 68030747
Email: ccpit@ccpit.org
Strona www: www.ccpit.org

Krajowa Izba Handlu Międzynarodowego
(China Chamber of International Commerce (CCOIC))
Xi Nan Cun 52#-I-202
NanKai University
TIANJIN 300071
Tel: (008622) 27483686
Fax: (008622) 27483686
Email: panglinn@public.tpt.tj.cn

Stowarzyszenie Eksporterów i Importerów
(Beijing Import and Export Enterprises Association (BIEEA))
16, Hui Xin Dong Street
Chao yang District
BEIJING 100029
Tel: (008610) 64496076
Fax: (008610) 64496315
Email: bieea@21cn.com
(Trade Point Beijing)
190, Chaonei Street
Dongcheng district
BEIJING 100010
Tel: (008610) 65250671
Fax: (008610) 65130181
Email: tpbjc@tpbjc.gov.cn
Strona www: www.tradepoint.com.cn

(Trade Point Shanghai)
27, Zhongshan Road (E. I). 1st Floor
SHANGHAI 200002
Tel: (008621) 63232188
Fax: (008621) 63232439
Email: tpsftcc@public.sta.net.cn
Strona www: www.tpsha.gov.cn

Centrum Rozwoju Handlu Małych Przedsiębiorstw
(Shanghai Small Enterprises Trade development Service Center)
108, Damuqiao Road, Rm 502
SHANGHAI 200032
Tel: (008621) 64036622
Fax: (008621) 64220814
Email: sbtdsc@online.sh.cn
Strona www: www.tdsc.org

(Hong Kong Trade Development Council (HKTDC)
38th Floor, Office Tower, Convention Plaza
1 Harbour Road, Wanchai, Hong Kong
Tel: (852) 25844333
Fax: (852) 28240249
Email: hktdc@tdc.org.hk
Strona www: www.tdctrade.com; www.hktrader.net

Placówki RP

Wydział Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady RP w Pekinie
No. 1 Ritan Road, Beijing 100600, P.R.China
People's Republic of China
tel: (+ 8610) 65321235, 65321888 (sekretariat)
fax: (+ 8610) 65324958
e-mail: polcom@public3.bta.net.cn
<http://www.polecom.com.cn>

Ambasada RP
1 Ri Tan Lu, Jian Guo Men Wai
100600 Beijing, PR China
tel. (0-08610) 6532-1235 do 37
fax. (0-08610) 6532-1745
e-mail: polska@public2.bta.net.cn (konto główne),
polamba@public.bta.net.cn (pion polityczny)
<http://www.PolandEmbassyChina.net>

Wydział Konsularny
adres - j.w.
tel. (0-08610) 6532-1235 do 37
fax. (0-08610) 6532-3567
e-mail: polska@public2.bta.net.cn

Konsulat Generalny RP w Szanghaju
Jianguo Xilu 618, 200031 Shanghai, PR China
tel. (0-08621) 6433-9288, (0-08621) 6433-4735
fax. (0-08621) 6433-0417
e-mail: cgpl@polandshanghai.org
<http://www.polandshanghai.org>

Konsulat Generalny RP w Kantonie
63 Shamian Dajie, Guangzhou 510130
Guangdong Prov. PR of China
tel. (0-08620) 8121-9993, (0-08620) 8121-9994
fax. (0-08620) 8121-995
e-mail: plcogeca@pub.guangzhou.gd.cn

---

10. Zwyczaje w biznesie

Chińczycy kładą przede wszystkim nacisk na harmonię i starają się unikać zachowań, które mogą prowadzić do otwartej konfrontacji. Powszechne jest używanie niebezpiecznego języka i wykorzystywanie mediatorów. Gdy zachodzi potrzeba, uzgadniają z partnerem gospodarczym obopólne działania pozwalające na „zachowanie twarzy”.

Nawiązywanie kontaktów

W Chinach jesteśmy częściej pytani kogo znamy i do jakiej grupy należy. Przedstawienie cudzoziemca powinno być dokonane przez pośrednika. Jeśli zostaniemy przedstawieni przez odpowiednią osobę, negocjacje rozpoczyna się w najlepszy sposób a szacunek dla pośrednika zostanie też okazany osobie przedstawianej. Najlepszym pośrednikiem może być zamieszkały za granicą Chińczyk lub Chinka. Nawiązanie kontaktów biznesowych w Chinach bez wcześniejszych przygotowań lub koneksji wróży zazwyczaj niepowodzenie. Wyjątkiem są spotkania podczas imprez targowych.

Wizytówki

Wizytówki powinny zawierać imię, nazwisko, stanowisko danej osoby i nazwę firmy, powinny być także w języku chińskim. Powinny być wręczane i przyjmowane oburącz (należy je trzymać pomiędzy kciukiem a palcem wskazującym). Należy przeczytać wizytówkę partnera, okazując przy tym szacunek i trzymać ją cały czas przed sobą, co może się okazać bardzo pomocne przy dalszej części spotkania. Do partnera dobrze jest się zwracać używając tytułu funkcyjnego połączonego z nazwiskiem np. „Dyrektor Wong...”. Im wyższa jest ranga przyjeżdżającego tym wyższy szczebel rozmówców. Dobrym posunięciem jest podwyższenie rangi swoich przedstawicieli na wizytówkach. Należy wcześniej wysłać listę nazwisk i tytułów delegacji, która wybiera się do Chin.

Powitanie

Podawanie ręki jest akceptowaną formą powitania w Chinach. Nie ma tam zwyczaju całowania kobiet w rękę. Chińczycy podają rękę zazwyczaj dłużej i delikatniej niż ludzie z Europy. Pierwszeństwo w przedstawianiu mają osoby z najwyższą rangą.

Ubiór

Ubraniem biznesowym w Chinach jest ciemny garnitur, jasna koszula i stonowany krawat. Kobiety na oficjalne okazje ubierają się w ciemny kostium i jasną bluzkę.

Rozmowa i komunikowanie się

W kontaktach służbowych Chińczycy są powściągliwi i okazują szacunek swoim rozmówcom. Należy unikać zachowań które mogą zostać odebrane jako aroganckie lub spoufalające się. Trzeba być przygotowanym na słuchanie lub dłuższe chwile ciszy. Kiedy rozmówca kiwa głową, oznacza to tylko to że uważnie słucha a nie, że się zgadza się. Chińczycy unikają mówienia „nie” otwarcie. Ich język jest niebezpośredni. Wyrażenia „zobaczę co się da zrobić”, „to może być trudne”, „muszę to przemyśleć” oznaczają brak zgody ale również dają możliwość powrócenia do danego tematu w późniejszym terminie. W Chinach przeproszenie jest sposobem łagodzenia nieprzyjemnej sytuacji a nie przyznaniem się do winy, więc nie należy unikać przeproszania nawet za najmniejsze rzeczy. Prawdopodobne jest, że chiński gospodarz przyprowadzi ze sobą tłumacza, który nawet jeśli czegoś nie zrozumie, to bardzo rzadko będzie prosił o powtórzenie, dlatego należy używać prostego języka a powtarzając coś używać tych samych słów co pierwszym razem. Liczby powinno pisać się na kartkach w celu uniknięcia ewentualnych nieporozumień. Wykluczone jest opowiadanie dowcipów ze sfery damsko- męskiej. Należy okazać poczucie humoru ale nie żartować, gdyż może to być źle zrozumiane. W języku chińskim nawet jeśli jedno słowo nie będzie zrozumiane, nie zrozumiane będzie całe zdanie.

Spotkania i negocjacje

Podczas spotkań należy okazać szczerłość i dobrą wolę jednocześnie będąc stanowczym. Chińczycy są mistrzami milczenia i wykorzystują to w negocjacjach. Okazanie zniecierpliwienia w czasie rozmów może być źle przyjęte. Rozmowy o interesach należy prowadzić wyłącznie z wyznaczonymi przez partnera osobami. Prawdopodobne jest, że podczas pierwszych spotkań nie uda się niczego ustalić a na następne spotkania mogą przychodzić różne grupy negocjatorów. Mogą się pojawić długie okresy milczenia, pytanie i wciąż ponawiane prośby o więcej informacji. Chińczycy nie podejmują decyzji na miejscu, dlatego łatwo można znaleźć się w niezbyt komfortowej sytuacji. Na spotkanie biznesowe nie należy iść w pojedynkę, chińczycy zawsze negocjują w grupach. Nie można również poklepywać rozmówcy, gwałtownie gestykulować i wymachiwać rękoma.

Prezentacje

Chińscy kontrahenci wymagają bardzo szczegółowych informacji na temat firmy i produktów. Należy przygotować prezentację i jej streszczenie w języku chińskim. Trzeba podkreślić standardy etyczne dotyczące działalności firmy. Na pytania należy odpowiadać rzeczowo, nie wygłaszając niepotrzebnych opinii i sądów.

Kontrakty i umowy

Chińczycy uważają, że każda relacja biznesowa jest nieustającą negocjacją i w związku z tym powinna istnieć możliwość dostosowywania kontraktów do zmieniającej się sytuacji. Postrzegają kontrakty jako listy intencyjne i z tego powodu są one powszechnie renegowane. Chińczycy nie przywiązują wielkiej wagi do szczegółów, więc należy ostrożnie konstruować umowy, bo mogą się do nich nie stosować. Kontrakt należy sporządzić wyłącznie w języku angielskim a postanowienia powinny być ujęte zwięźle i jasno.

Guanxi

Guanxi to sieć powiązań międzyludzkich, które łączą danych partnerów gospodarczych i właśnie na tą sieć chińczycy kładą większy nacisk niż na zawarte pisemne umowy. Należy więc budować wzajemne zaufanie oraz ciepłe kontakty międzyludzkie (wzajemne wizyty, prezenty, zaproszenia na bankiety). Jeśli zakończy się to osiągnięciem guanxi mówi się, że „zostały otwarte tylne drzwi”(houmen). Raz zainicjowane kontakty powinny być pielęgnowane.

Wręczenie prezentów

W biznesie prezenty ułatwiają kontakty. Wymiana prezentów odbywa się w czasie bankietów lub w ostatnim dniu spotkania. Nie powinno wręczać się zegarów (słowo „zegar” po chińsku jest podobne do wyrażenia „odwiedzić umierającego rodzica”) i zielonych nakryć głowy mężczyznom (jest to symbol zdradzanego męża). Czerwony i złoty to kolory odpowiednie do pakowania prezentu, należy unikać białego, gdyż jest on w Chinach kolorem żałoby. Prezentem może być coś związanego z firmą lub krajem pochodzenia lub markowe produkty (zapalniczki, pióra wieczne, zagraniczne papierosy i koniaki).

II. Źródła

- Ambasada RP w Chinach
- „Mapa możliwości polskiego eksportu – kraje pozaunijne”, wydane przez Ministerstwo Gospodarki,
- „Polak za granicą”, wydane przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych,
- Dane z portalu China ABC
- artykuły z Gazety Wyborczej i Biuletynu MSZ,
- dane z portalu exporter.pl,
- dane z przewodników i encyklopedii (Odyssey, Travelplanet, Travel4U, onet.pl, Wikipedia).